

VALAŠTIANSKY hlasník

ročník X.

číslo 5

október 2012

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Mesiac úcty k starším
- Fotoreportáž zo stavby klziska
- Aby sa na nich nezabudlo

*To školáča, ranné vtáča,
do školičky rýchlo kráča.
Všetky veci sa mu páčia
a nič ho dnes nebolí.
Beží čo mu nôžky stačia,
po prvý raz do školy.*

foto: Mgr. Mária Pácerová

Po letných prázdninách 2. septembra 2012 sa zavreli brány oddychu a na nasledujúcich desať mesiacov sa 3. septembra 2012 otvorili brány školy. Teplé počasie babieho leta otvorilo ďalší školský rok a oddýchnutí žiaci zasadli do školských lavíc.

Počas augusta sme vyčistili v starej časti Valaskej Potôčky v rámci protipovodňovej aktivity.

Ako každý rok, ani tento sme nezabudli na „Kultúrnu jeseň“, ktorú sme tradične otvorili podujatím „O najchutnejšiu haruľu“. Podujatie sprevádzala príjemná atmosféra, dobrá hudba a samozrejme super nálada súťažiacich aj divákov. O týždeň neskôr sme otvorili výstavu insitného umenia.

Nezabudli sme, že október je mesiac „Úcty k starším“. Obyvatelia z miestnej časti Piesok v spolupráci s obcou, pripravili pre svojich spoluobčanov nad osemdesiat rokov nezabudnuteľný zážitok. Všetci sa stretli v klube dôchodcov na Piesku, kde príjemné posedenie otvorila pani Vierka Babčanová. Dôchodcovia strávili príjemný podvečer, ktorý im spríjemnili zvuky akordeóna.

Obec nezabudla na svojich skôr narodených občanov a každému venovala poukážku v hodnote 12,- € na nákup tovaru vo vybraných obchodoch.

Žiakom želám dobrý štart do nového školského roku a nám všetkým veľa síl na zdolávanie prekážok.

Ing. Juraj Uhrin, starosta obce

Z rokovania Obecného zastupiteľstva vo Valaskej zo dňa 28. 09. 2012

Na rokovaní bolo prítomných 10 poslancov. Rokovanie otvoril a viedol starosta obce Ing. Juraj Uhrin. Hlavným bodom rokovania bola voľba hlavného kontrolóra obce.

Starosta obce oboznámil prítomných poslancov a občanov, že na funkciu hlavného kontrolóra obce sú zaevidované 3 žiadosti kandidátov a to: Ing. Vladimíra Grlického, Márie Pohančánikovej a Ing. Martina Havaša a vyzval kandidátov na svoju krátku prezentáciu. Ing. Peter Bánik oboznámil prítomných, že dňa 19. septembra 2012 na pracovnom stretnutí poslancov obecného zastupiteľstva boli otvorené doručené obálky kandidátov na voľbu hlavného kontrolóra a posúdené náležitosti doručených žiadostí a oboznámil prítomných s priebehom voľby hlavného kontrolóra. Voľba prebehla tajným hlasovaním poslancov. Výsledok voľby hlavného kontrolóra: Ing. Vladimír Grlický bol zvolený v II. kole volieb, ktoré sa uskutočnilo žrebovaním, v súlade s paragrafom 18a zákona 369/1990 Zb. na volebné obdobie 2012 – 2018.

V ďalších bodoch zastupiteľstvo schválilo:

- hospodárenie obce Valaská za I.-VI. mesiac 2012.
- zmeny rozpočtu obce Valaská
- VZN č. 1/2012, ktorým sa vyhlasujú záväzné časti Územného plánu sídelného útvaru Valaská, podľa zmien a doplnkov č. 2.

V bode „rôzne“ zastupiteľstvo schválilo zámer na prenájom ne-

foto: Danka Králiková

hnuteľnosti vo vlastníctve obce Valaská a to pozemku parcelné číslo KN-C1465/12 – ostatná plocha, zapísaná na LV č. 980 vo vlastníctve obce o výmere 400 m² v katastrálnom území Valaská nájomcovi Jaroslavovi Kučerovi, bytom Valaská Hronska 434/8 na dobu : určitú – 5 rokov za nájomné : 0,10 -€/m² za podmienok : ako prípad hodný oso-

bitného zreteľa podľa § 9a ods. 9 písm., c) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších zmien a doplnkov.

Ďalej obecné zastupiteľstvo vo Valaskej nesúhlasilo s odpredajom časti obecného pozemku parcela KN-C 1398- záhrada o výmere 5x20 m žiadateľke Ing. Anne Fischerovej, Partizánska cesta 24, Valaská z dôvodu využívania pozemku Základnou školou Valaská na praktickú výučbu svojich žiakov v súlade s učebnými osnovami – práce na pozemku.

Nakoniec obecné zastupiteľstvo v zmysle § 25 Zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení platných dodatkov a v zmysle Vyhlášky č. 291/2004 Z. z. o spôsobe ustanovenia orgánov školskej samosprávy menovalo za zástupcov do Rady školy pri Základnej škole Valaská, Októbrová 16, poslancov: Ing. Petra Bánika, Mgr. Ivana Karaka, Martina Krupu, Pavla Švantnera.

Zo zápisnice OcZ Valaská

NÁZORY, POSTREHY, OHLASY₀₀₀

Prostredie, v ktorom žijeme

S problémom o našom vlastnom životnom prostredí sa náš „Valašiansky hlásnik“ zaoberal už viackrát. Neudržiavanie čistoty, poriadku a devastovanie všetkého, čo je pekné a slúži každému, nie a nie skončiť. To si musíme priznať.

Tento problém veľmi pekne rozoberal a porovnával v nejednom článku p. Mgr. I. Karak, p. D. Králiková ale aj mnohí iní. I napriek všetkému sme i naďalej zostali k tomuto problému ľahostajní. Prečo???

Je skutočne pravda, že v iných krajinách (Švajčiarsko, Nemecko, Rakúsko, atď.) tento problém nepoznajú. Pracovníci naopak vedú medzi sebou akúsi súťaž, či prestíž, kto pre čistotu a úpravu prostredia, v ktorom žije, urobí viac a lepšie. A tak koná každý jednotlivec, kaž-

dá organizácia i každá firma. Našťastie máme predsa len aj takých, ktorí nepotrebujú, aby za nich robil poriadok niekto iný. Zoberme si firmu „KOBOK“ a ŽP Podbrezová – slúžia vzorným príkladom. Ich vonkajšie areály si vždy vykosia a vyčistia, čo u ostatných v miest. časti Piesok nemožno hodnotiť pozitívne a to najmä u Správy ciest. Aj jednotliví občania by si zaslúžili pochvalu. Bolo by pekné, keby sme sa zaradili medzi nich. Veď každý jeden si môže spomenúť na obdobie, kedy priedomia zdobili malé záhony kvetín a pri nich lavičky. Pekný kvetnatý park bol oproti dnešnému Koboku, kde stromy a kvetiny vysadili naši dôchodcovia a starali sa o jeho vzhľad. Rovnako to bolo aj pred areálom bývalého SP a pri

E-bloku. O ihrisko sa starala mládež – dokonca si ho sama budovala. OCÚ nám vytvoril mnoho podmienok na to, aby prostredie bolo krajšie a čistejšie. Máme kontajnery, funguje separovaný zber, uložený vo vreciach a i napriek tomu pohadzujeme všetko nepotrebné

na okraje cesty, chodníky, ihriská, prípadne na brehy potoka.

Čo všetko prospešnejšie by mohli robiť pracovníci VPP pre nás, pre obec a možno aj pre budúcu generáciu, keby nemuseli zbierať odpady po nás???

text a foto: V.B.

PADLI, ABY SME MY ŽILI KRAJŠIE A RADOSTNEJŠIE

24.8.2012 sa o 16.00 vo Valaskej na počesť 68. výročia SNP konal pietny akt kladenia kytíc pri pamätníkoch v miestnom cintoríne a v starej časti obce, ktorú organizovala ZO – SZPB v spolupráci s obecným úradom za prívodu Dychovej hudby a za zvuku smútočného chorálu. Spevácky zbor nám zaspieval piesne ospevujúce naše krásne Slovensko. Po ukončení osláv sme pripravili slávnostnú schôdzu pre členov ZO. Schôdzu otvorila a viedla pani Krupová Lýdia, ktorá privítala prítomných a poďakovala za veľkú účasť. Potom odovzdala slovo predsedovi ZO – Jaroslavovi Krajčímu. V prejave priblížil účasť a pomoc našich ľudí v celom regióne a význam SNP. Pán Ondrej Králik nám po-

rozprával zážitky a spomienky na tých, ktorí prežili hrôzy a utrpenia vojny. Na záver vystúpila so svojím príhovorom pani Lýdia Krupová.

Každý z národov, malý či veľký, má vo svojom historickom vývoji obdobia či udalosti, ktoré sa na ňom a jeho osudoch významnou mierou podpísali a ku ktorým sa aj po dlhom období nasledujúce generácie radi vracajú a pripomínajú si ich. Stali sa zdrojom ich národnej hrdosti obdivu a svetlou stránkou SNP, ktorý má veľký význam v histórii Slovenska, kedy slovenský národ vstúpil so zbraňou v ruke do boja proti nemeckým a domácim fašistom. Dá sa takáto udalosť vynechávať z pamäti národa, ochudobňovať naše dejiny, ktoré sa dostali výrazne do povedomia

celej Európy a sveta? Zúčastnili sa ho tisíce našich vojakov a partizánov v slovenských horách. Do pripraveného celonárodného ozbrojeného povstania sa začali hlásiť aj občania Valaskej. Príkladnú pomoc povstalcov poskytovali aj civilní obyvatelia, ktorí organizovali pre partizánov zbierku potravín a iného materiálu. Ťažké chvíle pre občanov Valaskej nastali počas presunu povstalcov do hôr. V tomto období fašisti zavraždili 32 občanov z našej obce. Zachované dokumenty a pamätníky svedčia o najstrašnejších zločinoch, ktoré nacistickí vodcovia páchali na bezbrannom ľude. To všetko zaväzuje každého, aby chránil drahú zaplatenú slobodu a mier. Naša ZO má len zo žijúcich členov, ktorí boli účastníci SNP týchto: pána Ondreja Králika, Štefana Sotáka, Boženu Selčanovú. Nezapudli sme ani na našich členov, ktorí v tomto roku opustili naše rady a minútu

ticha sme si utčili ich pamiatku. Sú to pán Martin Benčík, Mária Budajová, Janka Benková. Naša ZO má viac starších ako mladších členov. I za takéhoto stavu sa nám v organizácii darí naplňať naše aktivity, k čomu prispieva OcÚ – pán starosta Ing. Juraj Uhrín, kultúrna referentka pani Danka Králiková a ostatní pracovníci OcÚ, za čo im ďakujeme.

K spomienkam na SNP sa bude- me aj naďalej vracaať a pripomínať si ich. Pripomínajme to najmä mladším generáciám, vedme ich k tomu, aby boli na historické udalosti svojho národa pyšní, aby sa im stali srdcu blízke.

Hrdinom, ktorí išli do boja, patrí naša vďaka, úcta a obdiv. Rovnako tým, ktorí padli, preukážeme pietu a spomienky. SNP sa zapísalo veľkými spomienkami do dejín Slovenského národa.

Lýdia Krupová
ZO – SZPB Valaská

Oslavy 68. výročia SNP

Dôstojné, pietne, s kvetinami v náručí a s hojnou účasťou. Piesne také, ako si to SNP – medzník našej histórie i jeho obeť mladých – zaslužia. Vďaka patrí každému účastníkovi, ale aj p. Danke Králikovej za jej ochotu a pomoc.

Pomník SNP na Táloch ožil, ako každý rok zásluhou pracovitých členov SZPB Piesok, ku ktorým sa pridalo niekoľko mladých nadšencov. Sme radi, že sa v ich srdciach prebudil hlboký cit, ktorý ich viedol medzi nás. Spoločne sme sa zúčastnili aj na pietnej spomienke v našej obci, v Kališti a v B.Bystrici.

Na oslavách v B.Bystrici mal prevziať vyznamenanie náš člen – priamy účastník SNP, p. K. Balco. Jeho zdravotný stav mu už nedopri- azňuje, preto mu toto zaslužené vyznamenanie osobne odovzdá p. Pôbiš z OV SZPB Brezno.

Srdečne blahoželáme, p. Balco, a prajeme Vám veľa zdravia a radosti vo Vašej skvelej rodine i medzi nami.

Výbor SZPB Piesok

foto: Viera Babčanová

DNI ZDRAVÉHO SRDCA 2012

Kód zdravého srdca, zdravé stravovanie, zdravý pohyb

0! – 30 – 5 – 5,5 – 120/80 – 70 – 80/94

0! – počet cigariet

30 a viac – minimálna denná minúta pohybu

5 a menej – optimálna hodnota cholesterolu

5,5 a menej – optimálna hodnota krvného cukru (glukózy)

120/80 a menej – optimálny krvný tlak

70 a menej – optimálna pulzová frekvencia

80/94 a menej – optimálny obvod pásu ženy/muži

Jedzte menšie porcie, ale častejšie, aj 5 - 6x denne, bez na výšenia celkovej kalorickej hodnoty celodennej stravy. Nájdite si dostatočný čas na jedenie a žužte jedlo dôkladne a pomaly. Zarádte vlákninu do svojho jedálnička – až 5 porcií ovocia a zeleniny denne a zvýšte dennú spotrebu celozrnnnej múky a strukovín. Zvýšte konzumáciu rýb na aspoň 3 - krát týždenne. Preferujte mäso bez viditeľného tuku, chudé hovädzie, kuracie, morčacie, zajačie,...

Konzumujte nízkoenergetické a probiotické mliečne výrobky. Znížte príjem tukov, masť, vyprážaných jedál, údenín a jedál bohatých na cukor. Zvýšte príjem vody na 2 litre čistej pitnej vody denne a zároveň znížte príjem kofeínu, alkoholických nápojov a nápojov bohatých na cukor. Vôbec nesolte! Behajte, bicyklujte, plávajte...

Cieľom je aspoň pol hodiny fyzickej

aktivity po väčšinu dní v týždni. Za vhodný pohyb sa predovšetkým považuje chôdza, beh, bicyklovanie, plávanie a ďalšie vytrvalostné aktivity.

Prezdravie sú nevhodné, napr. silové izometrické cvičenia (posilňovanie s činkami). Zdravým jednotlivcom sa odporúča 30 až 45 minút neprerušovanej fyzickej aktivity aspoň 3 až 4x do týždňa. Chcete žiť dlhý a spokojný život? Zúčastňujte sa pravidelne 1x za dva roky preventívnych prehliadok u svojho lekára.

Svetový deň srdca si verejnosť pripomenula 29. septembra 2012. Heslo tohto ročníka znie „Jeden svet, jeden domov, jedno srdce“ a záštitu nad ním opäť prevzala manželka prezidenta Silvia Gašparovičová. „Ľudia by si mali uvedomiť, že srdcovocievne ochorenia sa týkajú všetkých...Svoj postoj k zdraviu zmeníme často krát až vtedy, keď už je v mnohých prípadoch neskoro,“ uviedla. Návyky dospelých sa už podľa nej ťažko menia, preto privítala, že školáci budú mať viac telesnej výchovy. Medzi jeden z významných rizikových faktorov, ktoré môžu predstavovať hrozbu pre srdce a cievy, patrí vysoký tlak krvi. Riziko, ktoré môže viesť ku problémom so srdcom a cievami, je aj obezita, ktorá môže viesť aj k cukrovke... Súčasťou Svetového dňa srdca je množstvo aktivít, ako verejné diskusie a skríningy, pochody, behy, koncerty, športové podujatia a mnohé ďalšie.

Gabriela Janáková

Ako prebiehala výstavba klziska

DEBNENIE A BETÓNOVANIE
SPODNEJ STAVBY KLZISKA

VYROVNÁVANIE PODKLADU POD ASFALTOVÚ PLOCHU

INŠTALÁCIA OSVETLENIA

POKLÁDKA ASFALTU

VALCOVANIE ASFALTOVEJ PLOCHY

MONTÁŽ KOVOVEJ KONŠTRUKCIE PRE MANTINELY

PO MONTÁŽI PLASTOVÝCH MANTINELOV

foto: Danka Králiková

Začiatok školského roka v základnej umeleckej škole

Opäť sa začal jeden školský rok. Rok ako každý pred ním, alebo azda predsa trochu iný?

Navonok možno podobný tým predchádzajúcim, s vopred určenými termínmi opakujúcich sa aktivít, ale obsahovo celkom odlišný, plný nových umeleckých podnetov, ktorých cieľom je podporiť a rozvíť vlastnú tvorivosť, vlastnú nápaditosť a svojrázny prejav v každom študovacom predmete.

Hudobný odbor sa nám podarilo rozšíriť o vyučovanie hry na gitare, a to nielen v ZUŠ vo Valaskej, ale i v pobočke v Predajnej s radostným vedomím, že v našom okolí je ešte stále dosť detí majúcych záujem o aktívne muzicírovanie, zážitky ktorého nepochybne stoja nad všetkým pasívnym počúvaním a sledovaním toho, čo sa práve ponúka.

Potešil nás, pravdaže, aj väčší záujem o študovanie hry na ostatných hudobných nástrojoch a neklesajúci dopyt po získaní výtvarného vzdelania. Do otvorených ôsmich hudobných oddelení (spev, hra na akordeón, klavíri, keyboard, zobcová flauta, drevených a plechových dychových nástrojoch a gitare) sa spolu prihlásilo 117 žiakov, do výtvarného odboru 97 žiakov. Spolu teda navštevuje našu umeleckú školu 224 žiakov. Treba pripomenúť, že opäť vyučujeme aj deti v materských školách ako budúci hudobníci, či výtvarníci.

Je zaujímavé, že vzrastá aj počet záujemcov s radov starších žiakov i dospelých, ktorí môžu študovať vo štvorročnom cykle vybraného odboru. Pre takéto vekovo zmiešané skupiny sme zriadili spoločné vyučovanie hudobnej náuky v rozsahu 1 vyučovacej hodiny týždenne.

Nadaným žiakom umožňujeme študovať hru na dvoch hudobných nástrojoch súčasne, prípadne skombinovať nástroj a spev alebo hudobný odbor s výtvarným. A na čo sa môžu tešiť žiaci a prípadní poslucháči v nasledujúcich mesiacoch? Na tematické a výchovné koncerty, triedne besiedky, súťaže, vystúpenia pri rôznych spomienkových, slávnostných a tradičných príležitostiach, na výtvarné výstavy, návštevy vernisáží a iné spoločne organizované umelecké podujatia. Stručne povedané, na mnohé zážitky, vychádzajúce z úprimnej snahy zošľachtiť a rozvíť svoju osobnosť pre radosť sebe i svojmu okoliu. A také pohnutky dávajú vytrvalosť, ktorá hravo prekonáva všetky ťažkosti.

Ing. Peter Pisár

Piate leto výtvarníckych výprav zo ZUŠ

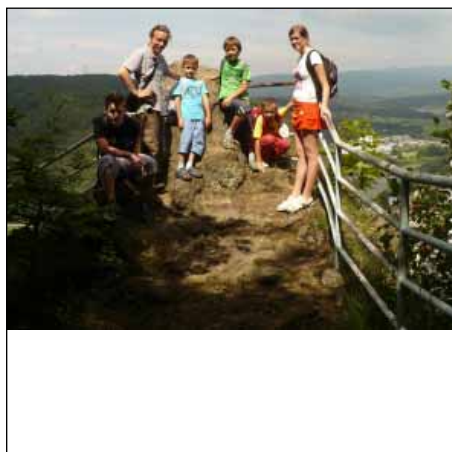

Začali sme nenápadným výletíkom na Muránsky hrad v júli roku 2008... Vtedy som ešte netušil, akú dlhú šnúru, plnú účastných cieľov a momentov, sme spustili. Práve sa končiace leto bolo v poradí piatym letom našich spoločných výprav za umením, históriou a krásami prírody.

V poslednom vydaní Valaštana v polovici prázdnin ste sa mohli dočítať o prvých našich cestách, či už po Slovensku, v Čechách ale aj v Nemecku. Už miesta, ktoré sme dovtedy videli, by hĺbkou zanechaných dojmov stačili na celé mesiace, no keďže dve tretiny leta boli ešte stále pred nami, naše spoločné dni pokračovali ďalej...

LIPTOVSKÉ POKLADY

Jednou z nasledujúcich akcií bol 29. júla výlet na Liptov. Na malom kúsku zeme medzi Vysokými a Nízkymi Tatrami je tu ako na dlani doslova rozsypané také množstvo rozmani-

tých krás či už z dielne prírody alebo človeka, že dalo riadny kus rozmyšľania vybrať z toho tie naj... Ako prví sme navštívili skanzen liptovskej dediny v Pribyline, kde sme okrem kaštieľa a nádherných dreveničiek s atmosférou odchádzajúceho sveta starosvetskej dediny videli aj gotický kostolík, ktorý kedysi stál na mieste dnešnej priehrady Liptovská Mara. V rámci výstav-

by priehrady ho rozbali a nanovo postavili v skanzene, aby tak ostal ako poklad pre nasledujúce generácie. Zvláštnosťou je, že na mieste, kde kedysi stál, na súčasnom brehu priehrady, ostali základy a pôvodná veža. S priehradou a dejinami jej výstavby súvisí aj náš ďalší cieľ toho dňa - Havránok. Ako pri každej rozsiahlej stavbe aj počas prípravy projektu priehrady sa urobil rozsiahly archeologický výskum.

Archeoskanzen Havránok je výsledkom tohto bádania a je jedinečným komplexom mapu-

júcim históriu Keltov na našom území. Či už expozícia nálezov v múzeu alebo rekonštrukcie keltských budov v okolí, to všetko sa nám na chvíľu stalo akousi bránou do sveta a doby starovekého národa, ktorý tu kedysi žil...

NA HRANICIACH RÍMSKEJ RÍŠE

V tých dávnych dobách, kedy tu u nás za severným brehom Dunaja žili dnes už stratené národy, sme toto leto blúdili trochu viac. Dunaj býval pred takmer dvetisíc rokmi prirodzenou a ľahko brániteľnou hranicou, oddelujúcou svet divokých národov na severe od antického sveta Rímskej ríše a práve brehy Dunaja sa toto leto stali viackrát naším cieľom. Rímska pevnosť v Iži pri Komárne, svojho času menom CELEMANTIA, či tábor GERULATA v Rusovciach pri Bratislave, kde je zároveň aj zaujímavá expozícia nálezov z čias Ríma nás nadchli svojou atmosférou a už len predstavou toho ako sa blízko nášho územia Antický svet dotýkal. Kedysi tieto pevnosti tvorili hustú sieť chrániacu obchodné cesty, ale aj obývané oblasti na juh od Dunaja, od často krát nepriateľských susedov zo severu. Nebezpečné časy pohraničných stretov rozdielnych kultúr či období ich vzájomného spolužitia, to všetko akoby dýchalo zo základov budov či fragmentov keramiky a dlaždíc, práve odkrytých spod dvetisíc ročných nánosov popola a zeminy...

Čo sa ale antického sveta týka, zážitkom nad zážitky nám bolo miesto kedysi zvané CARNUNTUM na území dnešných Rakúskych miest Petronel a Altenburg neďaleko Bratislavy. Celé desaťročia trvajúce výskumy tohto kedysi obrovského rímskeho mesta postupne odkryli tajomstvá a príbehy, ktoré na vyše tisíc rokov ostali v zabudnutí...

Začiatkom nášho letopočtu tu Rimania počas Markomanských vojen postavili nevelkú pevnosť na ochranu hraníc, ktorá sa neskôr rozrástla až tu napokon vzniklo veľkolepé antické mesto, ktoré bolo svojho času druhým najvýznamnejším mestom po Ríme. Obdobie sťahovania národov a neskoršie útoky starých Maďarov napokon po deviatich storočiach slávy pochovali túto metropolu, aby po tisícročiach znovu povstala z prachu dejín a nám ľuďom dvadsiateho prvého storočia umožnila zažiť svet dávnych čias...

Obrovský komplex do posledného detailu zrekonštruovaných budov nás úžasným spôsobom vtiahol do dávno strateného sveta. Ocitli sme sa v dome pisára, dielni garbiara či pekára, zažili sme teplo rímskych kúpeľov či príjemnú atmosféru starovekej tržnice... Až sa nám nechcelo veriť, že sme stále v tomto našom storočí. Carnuntum sa toto leto našim cieľom až dvakrát. Prvý raz sme ho navštívili na začiatku augusta, no keďže na záver prázdnin boli v jednom z dvoch tunajších amfiteátrův naplánované gladiátorské zápasy,

bolo jasné, že naše kroky sem povedú ešte raz. Kto si vie predstaviť rímske Koloseum, to v Carnunte je síce menšie, no s rovnako fascinujúcou atmosférou, a vidieť na takomto mieste naživo inscenované zápasy starovekých bojovníkov, prežil skutočne veľký zážitok...

PO STOPÁCH CYRILA A METODA

Tento rok sa nesie v duchu príprav osláv 1150 výročia príchodu Cyrila a Metoda k nám do Veľkej Moravy. Viacero našich tohoročných cieľov som preto zameral práve na miesta, ktoré súvisia s našimi veľkomoravskými dejinami. V rámci jednej trojdňovej akcie na západnom Slovensku sme tak videli napríklad kostolík svätého Michala v Dražovciach pri Nitre, slovanské hradisko v Družovciach, kde okrem zrekonštruovaných palisád obranného valu vidno aj základy veľkomoravskej rotundy, no

napríklad aj kostolík svätej Margity v Kopčanoch neďaleko českých hraníc, o ktorom nedávne výskumy dokázali, že je podľa všetkého najstarším zachovaným kostolom u nás, pochádzajúcim ešte z čias misie Cyrila a Metoda. Zlatým klincom nášho Staroslovanského dňa bola ale návšteva Mikulčíc - niekdajšieho kultúrneho i náboženského centra Veľkej Moravy. Archeologický výskum tu ešte stále prebieha no aj z toho, čo už teraz môže návštevník vidieť je jasné, aké nádherné a veľkolepé mesto to bolo...

Tak či onak bolo veľmi zaujímavé prechádzať sa po miestach, kde sa písali dejiny našich predkov a po ktorých kedysi chodili bratia zo Solúna, ktorí tak významne ovplyvnili kultúru a dejiny nielen nás, ale všetkých Slovanov od Vltavy po Ural...

... o spomienkach a pocitoch, ktoré ostajú navždy

Ak by som mal venovať odstavec každému úžasnému miestu, ktoré sa svojho času zapísalo do dejín sveta a tohto leta svojou krásou do našich sŕdc, asi by toho bolo na celkom obsažný turistický bedeker. Určite však ešte stojí za zmienku naša návšteva Mohyly na Bradle pripomínajúcej nám nášho veľkého Slováka M. R. Štefánika, či hrady ako Branč, Plaveč, či maďarský Visegrad, ktorý bol za neľahkých a nepokojných čias trinásteho storočia centrom krajiny. Rovnako v nás zanechal úžasnú spomienku aj hrad Devín, kde sme na sklonku prázdnin strávili nádherný stredoveký deň, plný vystúpení šermiarskych skupín, sokoliarov či dobových remeselníkov...

Slovom tento v poradí piaty ročník našich spoločných Zúškárskych výprav do krásneho sveta umenia a histórie sa vydaril. Pre zaujímavosť snáď ešte na záver zopár čísel... Za tých päť rokov sme spoločne zorganizovali a zažili 90 výprav k 148 cieľom v šiestich krajinách Európy. Strávili sme na nich dokopy 114 úžasných dní. Jasné, že nie všetci boli všade. Boli takí, ktorí sa k nám pridali len na jednej či dvoch akciách, boli aj tí skalní, ktorí boli vždy, keď im to čas dovolil, no podstatné je, že každý si domov v srdci niečo doniesol. Možno, že časom niektorí aj zabudnú, ako sa volal ten hrad či onen kopec, na ktorý sme putovali, možno starosti a radosti bežného života zakryjú aj spomienku na tú ktorú akciu, no som si istý, že niekde v hĺbke duše ostane navždy vpísaná spomienka na niekoľko pekných momentov a pocitov zo stretnutia s krásou sveta...

...sme výtvarníci zo Základnej umeleckej školy vo Valaske a môžeme povedať, že sme VIDELI SVET... :)

text a foto:
Mgr. Rastislav Turňa

Prvé krôčky do škôlky

Máme za sebou ďalší úspešný školský rok. Uskutočnili sme množstvo krásnych a hodnotných akcií nielen pre deti, rodičov, ale aj starých rodičov a našich spoluobčanov. Túžobne sme očakávali koniec školského roka a tešili sa na prázdniny. Prežili sme krásne leto. Deti ho strávili so svojim rodičmi, mnohé z nich doma, iné na

dovolenke pri mori, alebo v našich slovenských letoviskách. Všetci sme si oddýchlí, načerpali nové sily, aby sme úspešne zvládli začiatok nového školského roka, ktorý je veľmi náročný rovnako pre pani učiteľky, ako aj pre rodičov a deti, najmä tie najmenšie, ktoré do materskej školy prišli prvýkrát. Všetci prežívajú ťažké chvíle. Deti si musia zvyknúť na nové prostredie, pani učiteľky a kamarátov.

Musia preukázať veľkú dávku trpezlivosti, aby spoločne prekonalí chvíle odlúčenia, aby si na seba zvykli a vytvorili kolektív s pevnými a trvalými kamarátstvami. Je to zložitý proces, ale spoločným úsilím prekonáme všetky prekážky, ktoré v krátkom čase budú už len neprijemnou spomienkou.

Želáme si veľa chápaných a trpezlivých rodičov, ktorí pomôžu svojim deťom prekonať strach z nového prostredia a krok po krôčku pripravujú svoje deti na materskú školu tak, aby bola pre ne bezpečným miestom, kde ich čaká láskavá a milá pani učiteľka, noví kamaráti a veľa nových a krásnych hračiek, ktoré sa na deti tešia. Všetkým chceme zaželať, aby sa im v našej materskej škole páčilo, aby sa v nej cítili dobre a aby deti slíčky vymenili čo najskôr za úsmev.

Iveta Babčanová

Máme nový

školský rok

Po dvoch mesiacoch plných pohody, oddychu, slnka a nových zážitkov sme sa 3. septembra opäť stretli v materskej škole. Tie deti, ktoré už do materskej školy chodili, sa vrátili k svojim kamarátom, hračkám a učiteľkám. No veľa bolo detí a rodičov, ktorí k nám zavítali po prvýkrát.

Prvé dni neboli ľahké. Rodičia si museli uvedomiť, že starostlivosť o ich dieťa sa pokúsi nahradiť učiteľka. Nejde o náhradu otca či matky, len sa snažíme spríjemniť dieťaťu čas čakania na návrat rodičov zo zamestnania. Popri tom deti získavajú nové poznatky, nadobúdajú nové vedomosti, získavajú mnohé potrebné kompetencie. Pre deti to nie je jednoduché. Milú starostlivosť rodičov mu nahrá-

dajú pre neho „cudzie osoby“, svoju postieľku z domu musí pri oddychu vymeniť za postieľku

v MŠ, svoj veľký stôl z kuchyne za malý stolík s malou stoličkou, rodinné prostredie za priestory

plné detí a hračiek.

Môžem Vás však ubezpečiť, že personál MŠ bude robiť všetko preto, aby adaptácia na MŠ nebola pre deti až taká ťažká.

Tento rok máme v materskej škole 104 detí, a tak ako každý rok, aj tento chystáme mnoho podujatí. Z množstva spomieniem aspoň niektoré: jesenná ochutnávka ovocia, vystúpenie pre starých rodičov, Mikuláš, vianočné vystúpenie, fašiangový karneval, Deň Matiek, Deň detí, Deň otcov, rozlúčková slávnosť a iné. O každej akcii vás budeme informovať a nezabudneme ani na fotografie.

Všetkým spoločne želáme školský rok plný úspechov, šťastia, zdravia, radosti, pochopenia, vzájomnej úcty a tolerancie.

text a foto: Stanislava Kaliská

foto: B. Strmeňová

Výstava „Prázdninovým objektivom“ bola súčasťou súťaže o najchutnejšiu haruľu. Autorom víťaznej fotografie je slečna Veronika Šalerová.

Tešíme sa na 7. ročník

15. septembra 2012 sa konal 6. ročník Súťaže o najchutnejšiu haruľu Valaskej. Ako každý rok súťaž organizovalo Občianske združenie Pekný deň spolu s Obecným úradom Valaská. Touto cestou by som sa chcela poďakovať za pekné popoludnie, ktoré nám pripravili dievčatá zo združenia: Silvia Vilhanová, Anna Gondová, Terézia Kúrová, skvelá moderátorka Monika Senčková a Róbert Hlaváčik. Ďalej by som sa chcela poďakovať všetkým sponzorom, skupinám, ktoré nám hrali do nálady, Matovi Kúrovi za skvelú módnú prehliadku, Jakubovi Balúchovi a jeho tanečnej skupine. Nesmiem zabudnúť na dámy z našej školskej jedálne, ktoré sa zapotili pri príprave harule, ako aj všetci súťažiaci.

Ďakujem a pevne verím, že táto súťaž bude vo Valaskej pretrvávajúť naďalej.

Verná účastníčka Renáta Kubove

Z vernisáže výstavy obrazov srbských maliarov.

foto: Mgr. Ivan Karak

Obec Valaská Vás srdečne pozýva

10.ročník

KULTÚRNA JESEŇ VALASKÁ

7.októbra 2012 - Zvyky na dedine FS Čierťaž

14.októbra 2012 - Noc plná tanca – The Rainbow

21.októbra 2012 - Zabudla som – divadlo J. Chalupku

18.novembra 2012 - vystúpenie spevokolu Lipka

Vystúpenia sa uskutočnia v Kultúrnom dome vo Valaskej o 17.00 hodine.

Sprievodné podujatia:

Volejbalový turnaj o pohár Ivana Diena

Výstava obrazov srbských maliarov – Nataša Knjazovic a Ana Knjazovic

HARUĽA 2012

Tento rok o najchutnejšej haruľi rozhodovala porota: Zuzana Kúdelková-predsedička, Eva Hanková, Lydka Králiková, Stanislav Harendarčík a Pavol Vilhan.

Rýchlostná kategória mala dvoch víťazov: Renatu Kubove a Zdena Barana. Súťažiaci šúpali po 2 zemiaky a následne ich strúhali. Striekala aj krv.

Víťazkami sa stali súťažiace s poetickým názvom družstva „Deti vetra“: Renata Kubove, Alena Fašková s dcérou Simonkou, neterou Karinkou Faškovou a Helena Molčanová. Svojím šarmom a krásnym farebným odevom očarili mnohých prítomných a získali 56 hlasov z celkového počtu 264 a si odniesli aj Cenu diváka. 2. miesto získali „Dychovkárské neplechy“ a na 3. mieste sa umiestnili „Mladí haruličkovia“, ktorí zároveň získali aj zvláštnu Cenu poroty.

Víťazka súťaže o „najzemiakové všeličo“ Zuzana Kúdelková si preberá svoju cenu.

Ohurujúcim vyvrcholením bola módna prehliadka modelov návrhára z Prahy Doana Duca, ktorý spolupracoval aj s takými celebritami, akými sú Helena Vondráčková a Robert Van. Spolu s Matejom Kúrom, ktorý modelky na túto príležitosť učesal, nám priblížili atmosféru módnych móľ.

Tanečná skupina The Rainbow predviedla choreografie Jakuba Balúcha.

Haruľa chutila malým aj veľkým.

Ďakujeme sponzorom:

Marek Poliak, Potraviny Plus
Renovia Zvolen
I.P.Press – Ivor Páleník
Mária Andrišková – Chovprodukt
Mäso Valovčan
Alena Tóthová Krajčírstvo
Lenka Beláková Krajčírstvo
Šramko Drogeria
Kvetinárstvo Viera Filipková
Dominika Fashion Zuzana Čuchranová
Kaderníctvo Jana Babiaková
Kaderníctvo Terézia Kúrová
Peter Koncz 39 – tka
Jenuľo Mojžiš
Svetozár Slivka Pltník
Danka Králiková
Olga Blahútová

Súťažiaci:

Deti vetra
Rytieri vína
Dychovkárské neplechý
DH – dobrá haruľa
Zelenáči haruláči
Mladí haruliačikovia
Starovalášťania
Ovčari

Foto: Barbora Strmeňová, Terézia Kúrová

Žiacke futbalové družstvo sme podporili kúpou športových tašiek z pros-triedkov 2% z daní priaznivcov nášho OZ.

Letné akcie sa zaradili medzi najlepšie

K bohatej činnosti MO JDS sa zaradili dve letné medzi najlepšie

Prvá bola motivovaná krásnym slnečným počasím, ktoré priam lákalo k vode. Z navrhovaných možností bol vybraný návrh pani J. Švantnerovej, ktorá sa podujala vybaviť aj isté zvýhodnenia pre účastníkov. Boli to Rapovce – kúpeľné miesto, ktoré svojou minerálnou vodou a jej zložením lákalo veľa záujemcov. V poslednej chvíli bolo nutné požiadať SAD Brezno o autobus s najväčším počtom miest. Vyšlo to. A vyšiel aj celý deň. Slnečné počasie, voda, služby v areáli, dobrá nálada, bohaté zážitky a nadmierna spokojnosť detí i dospelých. Po návrate domov vo večerných hodinách sa spokojní účastníci lúčili: „Ďakujeme a na rok pôjdeme zas.“

foto: Viera Babčanová

Druhá akcia bol už tradičný guláš

v predchádzajúcich rokoch veľmi obľúbený, pripravovaný „Pod hrbom“. Miesto pekné, útulné, ale zmeny patria k životu. S novým

a tiež nezanedbateľnú možnosť občerstvenia v HPÚ. Sám sa ponúkol ku kompletnej príprave. Aj pomocníkov si dohodol sám,

BOL VYNIKAJÚCI! (On sám si ho nevychutnal, zdravotné ťažkosti a lekári mu to nedopriali.) K dobremu gulášu patrí dobrá nálada a o to sa zaslúžila pani Lehotská s harmonikou a piesňami, lahodiacimi srdcu i uchu všetkých účastníkov. Za túto úspešnú vynikajúcu akciu, ktorú ocenil každý z prítomných členov MO JDS, a tiež aj niekoľko náhodných návštevníkov. Úprimné poďakovanie

návrhom prišiel pán Milan Cipciar a ponúkol miestny areál pri HPÚ. V snahe oživiť materskú časť obce, možnosť využiť športový areál, detské preliezačky, altánky

vráťane kuchára pána V. Molčana. A veru vedel prečo. GULÁŠ

patrí starostovi obce, ktorý má pre všetky podujatia dôchodcov veľké pochopenie. Za spoluprácu a ochotnú pomoc počas celej organizačnej činnosti ďakujeme i šéfovi nášho obľúbeného HPÚ – čka Ing. Bachratému.

Za výbor MO JDS
Viera Babčanová

12. ročník zrazu turistov – seniorov JDS

foto: Marta Petrová

Dňa 20. septembra 2012 sme opäť prežili jeden pekný deň. Zúčastnili sme sa na 12. ročníku zrazu turistov v Nemeckej.

Aj keď počasie nebolo veľmi príjemné zúčastnilo sa nás okolo 300 dôchodcov. Z Valaskej nás bolo 35 členov JDS. Po prezencii sme mali malé občerstvenie a potom nám pekný zážitok pripravili deti MŠ v Nemeckej.

Po programe nás privítal predseda JDS v Nemeckej spolu s pani predsedníčkou OV JDS v Brezne. Tiež boli prítomní aj niektorí starostovia obcí. Potom sme sa rozišli na túry do okolia Nemeckej, k pomníku SNP a pamätnej izby v ZŠ Nemecká. Po návrate sme si pochutnali na výbornom guláši. Po príjemne prežitom dni sme sa vracali spokojní domov.

Helena Tóthová

Mesiace úcty k starším sme otvorili s našimi jubilantmi

**Vstupuje bez zaklopania,
pomaly, plazivo.**

**Driape vankúše mladosti
a biele páperie z nich
sype ľuďom na hlavu.**

**Do tváre vyrýva roky radostí i starostí,
až si napokon ustelie na perách
v geste zmierenia.**

Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším si na Piesku pripravili neobyčajný večer, venovaný našim starším spoluobčanom. Po slávnostnom privítaní a úprimnej gratulácii pani Vierky Babčanovej málokto okolo ostalo suché. Potom sme sa započúvali do básne v podaní pani Boženky Novotňákovovej. Slová vďaky s práním zdravia, šťastia a rodinného pokoja zažela aj pani Mária Mihálová. Ku gratuláciám sa pripojil aj starosta obce Ing. Juraj

Najstaršia občanica Piesku p. Katarína Krupová

p. Anna Hartvichová – 80 rokov

p. Milan Havaš – 80 rokov

Pri speve, spomienkach a príjemných rozhovoroch sme si s veľkým záujmom prelistovali aj miestnu kroniku, z ktorej sa dozvedáme o spoločensko – kultúrnom živote na Piesku.

Za príjemný večer a celú

organizáciu môžeme poďakovať prípravnému výboru Jednoty dôchodcov Slovenska na Piesku – Vierke Babčanovej, Izabele Pitoňákovovej, Božke Novotňákovovej, Anke Chebeňovej, Márii Krnáčovej, Márii Mihálovej a Olge Kováčikovej.

S úctou sa hlboko skláňame tým, ktorí sa v tomto roku dožili krásneho jubilea. Blahoželáme a tešíme sa, že ste tu s nami, že nás obohatíte svojimi spomienkami a že spoločne prežijeme krásne, nezabudnuteľné chvíle, nielen v mesiaci úcty k starším, ale ešte i po mnohé ďalšie roky.

foto a text: Danko Králiková

Uhrin a zdôraznil, že sa medzi Piesočanmi dobre cíti a jubilantom okrem želania pevného zdravia, poďakoval za vykonanú prácu.

Po chutnej večeri si naši jubilanti zaspomínali na mladosť, na obdobie, keď sa vydávali a ženili, keď si stavali domy, vychovávali deti, pracovali v neďalekej fabrike, na poliach a záhradách, ale aj na spolu strávené večery v klube dôchodcov. Niektorí aj napriek úctivému veku a podlomnému zdraviu sa neuzatvárajú pred vonkajším svetom, ale naopak, sú svojou aktivitou a pracovitosťou príkladom aj pre mladšie generácie.

Pani Ľubka Hroncová spríjemnila večer svojím spevom a hrou na heligónku a neskôr si zaspievali aj naši jubilanti.

V tomto roku sa krásneho životného jubilea dožili týto obyvatelia miestnej časti Piesok:

p. Katarína Krupová – 93 rokov

p. Margita Škuletyová – 89 rokov

p. Klement Balco – 89 rokov

p. Emil Sliachan – 84 rokov

p. Ján Caban – 84 rokov

p. Silvester Medved' – 81 rokov

p. Ida Bullová – 80 rokov

p. Margita Giertlová – 80 rokov

p. Mária Babiaková – 80 rokov

Leto sa skončilo a je tu Jeseň

Leto je už nenávratne za nami a ku slovu sa hlási jeseň. Jeseň je jedno z tých najkrásnejších období, to čaro krásnych farieb do nás vnáša akúsi dynamickú atmosféru, ktorá v nás vytvára pocit pokoja a lásky. Pre väčšinu mladých ľudí to okrem chladnejšieho počasia znamená aj začiatok školy. S príchodom jesene sa mení celá príroda, mení sa všetko vďaka nám.

V tomto období sú dni kratšie, chladnejšie a po príjemných letných dňoch je to často nie príliš príjemná zmena. Z lesa pomaly mizne veselý štebot vtákov, hmyz zalieza do úkrytov a les pustne. Do dolín sa vkradnú dlhé súmraky a ranné hmly zahalia les sivou záclonou. A keď sa neskôr hmly rozozene, vynorí sa z nej farebná rozprávková odhadzajúceho leta. V jesenných mesiacoch dozrieva na poliach úroda, nevyhnutne dôležitá pre náš život. Okrem ošatenia zo stromu padajú aj plody, jablká, orechy, slivky. A práve niektoré z nich si zvieratká chystajú na zimu. Vinohrady sú obsypané veľkými, šťavnatými strapcami hrozna. Sťahovaví vtáci odlietajú do teplých krajín, a zverine narastá hrubšia, hustejšia srst'. Každý sa chystá na zimu. Pomedzi stromy začína fúkať vietor a vydáva zvláštne, niekedy až hrôzostrašné zvuky, ktoré spolu so sivo, zatiahnutou oblohou vytvárajú neopakovateľnú atmosféru. Ku koncu jesene sa pôda ukladá do zimného spánku. Ako sa hovorí: jasné nebo v noci pred Michalom zvestuje, že po ňom treskúca zima nasleduje.

Gabriela Janáková

VÝSTAVA STARÝCH RÁDIOPRIJÍMAČOV

Ako strojní inžinier máš samozrejme blízky vzťah k technike. Čo ťa podnietilo začať zbierať staré rádiá? Odkiaľ si ich získaval?

Koncom 70-tych rokov a začiatkom 80-tych rokov, keď som bol malý chlapec, ešte stále boli elektrónkové rádiá skoro v každej domácnosti vo veľkej obľube. Dá sa povedať, že boli spoločníkmi ľudí, skoro ako člen rodiny. Všade, kam som prišiel, bolo rádio na poprednom mieste. Tak ma zaujalo to chrapotanie, svetlo magického oka, vysvietená stupnica, že som chcel zistiť, ako to funguje a pozrieť sa dovnútra. Pri babke som si dovoľil do rádia aj trochu pošprtať, potočiť kolieskami a keď prestalo hrať, celé som ho ako 5-ročný dokonale rozobral tak, že ho už nik nedal dokopy. Ak sa u nás doma pokazilo rádio, alebo televízor, pri oprave som nemohol chýbať. Pozorne som sledoval, čo asi tak môže byť poruchou a skoro vždy to bola vyhorená elektrónka. Nazeral som do schém zapojenia a v 7 - 8 rokoch som si z telefónneho slúchadla, cievky, diódy a z veľa dlhých antén zostavil jednoduchý prijímač - kryštálku. Na pôjde som našiel veľmi staré rádiá a televízory a bavil som sa ich rozoberaním.

Keď umrela suseda, pozostali vyhodili všetky jej veci pred čínžiak, medzi nimi bolo staré rádio. Rodičom ho bolo ľúto, zobrali ho domov. Po vyčistení a úplne jednoduché opravy to rádio hralo. Potom sa mi podarilo opraviť rádio starej mamy. Vtedy som si spomenul, že doma v pivnici máme ešte jedno pokazené rádio, tak som sa ho pokúsil opraviť. Podarilo sa mi to, dozvedeli sa o tom susedia a odvtedy mi na opravu nosili nielen rádiá, ale aj všeličo iné, napr. kukučkové hodiny. Viacerí sa pokazených rádií chceli už len zbaviť, a tak mi začali pribúdať. Na opravu týchto rádií mi bolo treba zháňať náhradné diely a vtedy som za rádiami začal chodiť cielene, vypytovať sa známych, či niekto niečo nemá, nenájde na pôjde, v pivnici, v garáži.

Viem, že si zručný domáci kutil.

Predpokladám, že viaceré vystavené exponáty potrebovali renováciu. V akom stave si ich nachádzal?

Len zriedkavo boli nájdené rádiá zachované. Väčšina z nich už niekoľko rokov bola niekde odložená či vyhodená a to sa prejavilo na ich stave. Polorozpadnuté, napadnuté črvotočom, rozmočené bez elektroniky. Predsa sa však dalo niečo vybrať, z jedného skrinku, z iného elektrónky, niekedy som jedno rádio poskladal z troch. Raz som sa od známych dozvedel, že ich susedovci majú staré rádio. Keď som tam prišiel, vysvitlo, že je už pol roka vyhodené pod schodami a spáva v ňom mačka. Pozrel som doň, veľa vecí v ňom ani nechýbalo, pomyslel som si, že by z neho ešte mohlo niečo byť. Doma som ho vyčistil, z druhého rozpadnutého rádia vložil elektrónky a rádio je dnes funkčné. Zo päť rádií som vytiahol dokonca zo zberného dvora. Jedno som už ťažko zachraňoval, lebo niekoľko dní do neho pršalo a dyha na skrinke sa rozpadala. Pre mňa je rádio rádiom, len keď hrá, preto sa snažím každé sfunkčniť, čo si vyžaduje nemálo úsilia pri zháňaní náhradných súčiastok.

Tvoja rozsiahla zbierka je náročná na uskladnenie. Ako tento problém riešiš? Nachádzaš pochopenie, prípadne podporu u svojich najbližších?

Počet mojich rádií sa už blíži k sedemdesiatke. Sú medzi nimi okrem menších rádií aj veľké hudobné skrine a tie je veru dosť veľký problém uskladiť. Menšie rádiá mám na policiach v kuchyni, v obývačke, v izbe, v pivnici, niektoré som uložil pri rodičoch v dome, na čo mama samozrejme frfle: „Na čo to sem nesieš, ja to tu nechcem!“ Ale na druhej strane, keď sa dozvie, že niekto ponúka rádio, posiela ma: „Choď si ho zobrať!“ Za túto zbierku a výstavu vďačím mnohým ľuďom, ktorí mi tieto rádiá venovali. Nájdu sa ešte stále staré rádiá, ktoré už ľuďom len viac-menej

zavádzajú, preto, ak by ste o nejakom zabudnutom elektrónkovom rádiu vedeli, potešíte ma, keď mi dáte o ňom vedieť, bola by škoda, aby skončilo na smetisku.

Poznáš technické podrobnosti o svojich rádiách. Mnohé si opravil a udržiavaš ich vo funkčnom stave. Ktoré sú pre teba osobitne zaujímavé, mimoriadne cenené a prečo?

Najväčšiu časť mojej zbierky tvoria rádiá a gramorádiá zn. Tesla, vyrobené v rokoch 1948 - 1974. Tie z 50-tych rokov 20. storočia mohli smelo svojou kvalitou konkurovať zahraničným značkám. Obľúbené mám napr. veľké rádio Largo z rokov 1949-1951, keď sa ešte v ČSR vyrábali takéto luxusnejšie modely. Jeho ladiaca sústava je však veľmi zložitá, nedá sa dostať k všetkým cievkam, takže sa mi nepodarilo spojzdrniť všetky vlnové rozsahy. Dizajnovu je pekné aj rádio Opera (1955-56), ale chýba mi jeho druhá verzia v štýle Indián. Pekným kusom je aj gramorádio Tábor II (1956-57) a Maestro (1958-1960). Mali 3 - 4 rýchlostné stupne pre platne a čo sa už dnes nevidí, prepínanie ihly podľa typu platne. Často si nalaďím aj rádio Echo a rád by som do svojej zbierky získal Echo stereo. Jednu časť zbierky tvoria aj rádiá univerzály ako Talizman, boli to prvé rádiá, nemali transformátor a dokázali hrať na striedavý aj jednosmerný prúd od 110 až po 240 V. Najcennejším kusom je však pre mňa práve to prvé rádio po susede, ktoré sa mi podarilo opraviť. Vyrobené bolo ešte za druhej svetovej vojny firmou Telefunken. Priznám sa, že má pre mňa takú osobnú a symbolickú hodnotu, že som ho neprenášal ani na výstavu.

Na zvuk týchto rádií sa nedá zabudnúť, chrapotkanie, pískanie, odchádzajúci hlas. Slovenské stanice sme dlhé roky „chytali“ hlavne na stredných vlnách, kde sa už dnes nevysiela, dá sa ešte niečo vyladiť na týchto starých rádiách?

Kedysi veľa staníc vysielalo v pásmach dlhých, stredných a krátkych vln, a preto sa aj vyrábali rádiá s týmito rozsahmi. Sieť vysielateľov nebola taká hustá ako dnes, vysieláče, ktoré sa dali nalaďiť, boli vzdialené aj 1000 km. Vysielanie však bolo závislé aj od poveternostných podmienok, preto príjem nebol taký kvalitný. Praskanie, pískanie a miešanie sa rozhlasových staníc bolo charakteristické pre tieto rádiá. Niektoré vysieláče boli zámerne rušené rušičkami, aby sa z politických dôvodov zamedzilo počúvaniu nežiaducich staníc, ako boli BBC Londýn, Hlas Ameriky, Slobodná Európa,

ktoré práve pre rušenie často menili svoje vysielacie frekvencie, aby ich signál prenikol do soc. bloku. Vývojom a požiadavkou skvalitnenia príjmu sa začali vyrábať rádiá s pásmom VKV. Vysielacie stanice, ktoré vysielali v tomto pásme, museli mať vysielace dostatočne blízko, takže v každom väčšom meste sa nachádzal vysielateľ a dalo sa vysielateľ už kvalitnejšie a stereo. Tieto vlny nemajú taký dosah ako DV, SV, ale prenášajú oveľa kvalitnejší signál. Rádiá s VKV rozsahom, a to s východnou normou, začala Tesla vyrábať okolo roku 1958.

Dnes už slovenské rádiá niekoľko rokov nevysielajú na týchto pásmach. Vysiela sa na VKV pre západnú normu, ale predsa sa môže podať niečo naladiť na KV v českom jazyku. Dokonca rádio Čína internacionál, či Hlas Tibetu.

Veľa rádií bolo vyrobených v kombinácii s gramofónom. V zbierke ich mám okolo 15 ks. Gramofón už prežil aj magnetofónové pásky a snáď sa bude dať počúvať večne.

Máš nejaké zábery ako svoju zbierku využiť?

Veľmi by som uvítal, keby sa možno aj v spolupráci s obcou podarilo nájsť priestory pre stálu expozíciu. Doteraz som rozsiahlejšiu stálu výstavu rádií nevidel ani v technických múzeách v Košiciach, Prahe, či Berlíne a pritom ide o pamiatky, ktoré majú technickú a aj historickú hodnotu, a patrilo by sa ich zachrániť pre budúcnosť. Aby ľudia videli, akým vývojom museli prejsť rádiá, kým sa podarilo zvýšiť kvalitu ich reprodukcie a zmenšiť ich veľkosť. Veľa vedcov experimentovalo v tejto oblasti, lebo videli budúcnosť vo využívaní rádiových vln, čo sa potvrdilo, lebo dnes všetky komunikačné prostriedky: satelity, mobily, televízia fungujú na tomto princípe. Keby nebolo geniálneho Teslu, Marconiho, ktorí dali základ ich praktickému využitiu, mobily a satelity by sme ešte možno ani nemali.

Elektrónkové rádiá by si určite zaslužili stálu expozíciu, otvorenú pre širokú verejnosť, veľmi by som sa tomu tešil, keby sa to podarilo. Moju zbierku rádií môžete taktiež vidieť na web stránke: www.stareradio.webnode.sk.

Kontakt:

Milan Lupták, tel.: 0904511825,
jams@azet.sk

Stranu pripravil Milan Lupták,
zhovárál sa Ivan Karak
foto Ivan Karak

Prvé rádio vo Valaskej, ktoré hralo na el. energiu zo siete značky Florida bolo vyrobené firmou Rádio-techna, Praha-Přelouč a kúpila si ho na Silvester r. 1938 rodina starostu Jozefa Revaya.

Zavedenie elektrickej energie vo Valaskej

Petrolejkam a sviečkam odzvonilo, nahrádzali ich žiarovky takmer po celom svete. Tak, ako v Amerike pri zavádzaní elektrickej energie vysokého napätia, aj tu sa ľudia báli o svoje životy aj o hospodárske zvieratá.

V kronike sa píše, ako valaštianski gazdovia nesúhlasili so zavedením elektriny. Mali strach, že im pobije „koníky a kravičky“. Okolité obce, kde žili väčšinou fabriční robotníci, už dávno svietili žiarovkami. V Hronci zaviedli elektrinu v roku 1926, kde dokonca pán farár vybavoval v Prahe povolenie pre zavedenie elektriny

v kostole a v škole. Až v apríli 1938, keď bol starostom Jozef Revay, rozhodlo obecné zastupiteľstvo o zavedení elektriny do obce Valaská. Po schválení projektu a rozpočtu Okresným úradom v Brezne 15.9.1938, sa ihneď začalo s prácami. Do toho prišla mobilizácia (2.sv. vojna), no napriek všetkým prekážkam už na Vianoce 1938 elektrina v obci svietila. 31.12.1938 sa odbavovala pobožnosť v kostole už pri elektrickom osvetlení. Rozlúčka so starým rokom sa konala na Silvestrovskej zábave v rozsvietenom obecnom hostinci. Do Vianoc boli vysvietené ulice, svietili lustre na notárskom úrade a v dome starostu. Postupne sa zaviedla elektrina aj do ostatných domov a do obecnej školy (16.2.1939).

Valaštania si potom rýchlo zvykli na vymoženosti elektrickej energie, ktorá zmenila svet. Dnes si bez nej nevieme predstaviť ani deň, ani bez elektrických spotrebičov, ktoré nám uľahčujú a spríjemňujú život.

Spomienka dcéry bývalého starostu, Jozefa Revaya, na prvé rádio vo Valaskej:

Zostala mi milá spomienka z môjho detstva na deň 31.12.1938, keď bol zavedený v obci a do nášho domu elektrický prúd. Môj otec, Jozef Revay, bol vtedy starostom obce a možno aj preto fungovanie elektriny v domácnosti sa malo odskúšať u nás. Montéri vybavovali záležitosti okolo osvetlenia s mamou. Išla s nimi do Brezna nakúpiť lustre. Nahovorili ju aj na kúpu rádia, čo malo byť prekvapenie pre nášho otca, ktorého si elektromontéri vážili pre veľmi dobrú spoluprácu obce s ich firmou. Vybrali rádio značky Florida. Keď sa otec vrátil večer domov, celý dom bol vysvietený a hralo rádio. Všetci sme sa spoločne tešili tolkému svetlu a hudbe vysielanej z rádia.

Situácia v obci sa zhoršovala počas 2.svetovej vojny. Dodnes si pamätám zvučku londýnskej stanice, ktorú moji rodičia denne počúvali, až kým to nebolo zakázané. Počas vojny museli byť rádiá zaplombované, niektorí ľudia ich ukrývali. V deň oslobodenia obce tragicky zahynul môj brat a od jeho smrti pre veľký žiaľ a smútok v našej rodine bolo rádio na dlhých osem rokov vypnuté.

Počiatky výroby elektrickej energie v našom okolí za Rakúsko-Uhorska

Už začiatkom 20.storočia bola hybnou silou pre okolité továrne elektrina, vyrábaná v hydrocentrálach na Piesku i v Podbrezovej, v Lopeji a v Dubovej. V chotári našej obce, v časti Piesok pod Dielom, je rok 1903 zaznamenaný na Diele v betónovom kanáli, ktorý sa tiahne od obce Bystrá a privádza vodu potrebnú pre chod turbíny v hydrocentrále.

foto. B. Strmeňová

ABY SA NA NICH NEZABUDLO

Jožko by mal v tomto roku 90

Jožko Vraštiak úspešne ukončil štúdium na obchodnej škole v Bratislave. Notár Vojtech Drapčat si prišiel na túto školu vybrať schopného pracovníka na miesto finančného referenta pre notársky úrad vo Valaskej, ktorému šéfoval. Objavil tam šikovného Valaštana Jožka. Pod správu valašianskeho notariátu patrila aj Horná Lehota, kde Jožko dvakrát do týždňa úradoval. Cez prázdniny v roku 1944 notár zamestnal na úrade aj mladého študenta obchodnej školy v Banskej Bystrici, Antona Kučeru, Jožkovho najlepšieho kamaráta.

Prišiel august 1944 a v dedine to začalo vriieť. Prítomnosť partizánskej skupiny v obci, ich výcvikové stredisko na futbalovom ihrisku v Lozinách, prísaha partizánov na školskom dvore pri škole na Konopiskách, to všetko ovplyvnilo valašianskych chlapcov. Mnohí sa pripadli k partizánskej hnutiu, aj keď vedeli, že v tomto nerovnom boji ich možno čaká smrť. Zložili prísahu, keď im nedovolila cúvnuť, zraďiť. Nepomáhali ani prosby a náreky matiek, či dievčat, s ktorými sa v svojom mladom veku len začínali zoznamovať.

Jožkovi Vraštiakovi v partizánskej skupine, ktorá operovala v Malužinej, pripadla úloha finančne ju zabezpečovať. V civilnom oblečení preberal a prenášal finančné prostriedky z breznianskych kasární. Cestou sa občas tajne zastavil v dome rodičov a pozdravil svoju milú Emu. Pochádzala zo Svätého Kríža /Žiar nad Hronom/. Jej rodičia boli majiteľmi lekárne a pred vojnou odišli do Ameriky. Dcéra zostala doštudovať v Banskej Bystrici a pre vojnové udalosti už nemohla za rodičmi odcestovať. V škole sa zoznámila s notárovou dcérou

z Valaskej, ktorá ju pozvala cez prázdniny bývať k nim, do bytu na notárskom úrade. Tu sa spoznala s Jožkom a spolupracovala s partizánskym hnutím. (Podľa spomienok pani učiteľky Márie Baníkovej od Valenzákov, niekoľko mladých ľudí pracovalo ilegálne na notárskom úrade pre odboj. Vypisovali falošné doklady, robili spojky – cestovali vlakom s tajnými správami. Na notárskom úrade po vyhlásení SNP pracovali členovia Revolučného národného výboru.)

Keď sa Nemci počas potlačenia povstania usadili vo Valaskej, ľudia mali strach, veď už vtedy bolo niekoľko obetí z civilného obyvateľstva. Rodinám, ktorých členovia boli partizáni, hrozilo pri prezradení veľké nebezpečenstvo.

Partizánka Emka bývala u Vraštiakov, v dome rodičov partizána Jožka, s ktorým sa v týchto pohutých časoch zasnúbila. Keďže sa situácia vo Valaskej zhoršovala, rozhodla sa odcestovať vlakom domov. Išla s ňou aj Jožkova švagriná s dvoma malými deťmi, ktorá pochádzala z Bratislavy, ale v tých časoch boli jej rodičia evakuova-

Kamaráti na život a na smrť

Bývali v dolnej časti dediny, ich rodičovské domy delili len dva dvory. Mládenci v najkrajších rokoch života, Jožko Vraštiak 22-ročný a Tónko Kučera 20-ročný.

V 40-tych rokoch min. storočia, hoci už vo svete zúrila 2. sv. vojna, dedina si žila svojím obvyklým životom. Mládež sa stretávala v starej fare, kde si zriadili klub a založili spolok SKM /Sdruženie katolíckej mládeže- vtedajšie pomenovanie/. Športovali, nacvičovali divadlá, operetky, organizovali tradičné podujatia v obci, ako boli fašiangy, majálesy či dožinky. Na farskom dvore, v školskej záhrade /pri kostole/ alebo v Suchež doline sa na takýchto podujatiach stretávala celá dedina. Duchovný dozor nad združením mládeže držal vtedajší pán farár Michal Minárik, čo vidieť aj na mnohých spoločných fotografiách členov SKM. Chlapci z dediny boli talentovaní muzikanti. Schádzali sa na Dolných záhradách, kde si pri Hrone muzicírovali. Bratia Vraštiakovci, Gajdošovci, Kučerovci, Kováčikovci, Jožko Chodor, Jožko Šebo, Ján Soliar boli nielen muzikanti, ale spájala ich aj túžba po vzdelaní.

ní v Hliníku. Ona aj s deťmi odišla z Hliníka ku svokrovcovi do Valaskej, mysliac si, že na dedine bude situácia pokojnejšia. Opak bol však pravdou. Len o vlások unikli smrti, keď v Brusne partizáni vyhodili vlak, v ktorom cestovali, lebo v posledných vagónoch sa viezli Nemci. Zničené boli vagóny v prostriedku. Ľudia, ktorí mohli, pešo prešli do Ľupče, odkiaľ pokračovali v ceste vlakom na Banskú Bystricu a ďalej. Jožkova mladšia sestra má aj dnes pred očami „Emču“ a švagrinu s deťmi, kde ich odprevádzala na stanicu a spomienky na brata nevypirali, akoby sa to všetko stalo len včera. Jožkovi sa ešte raz tajne podarilo navštíviť rodičov. Matka plakala a prosila ho, aby už neodchádzal, že ho ukryjú. On nemohol zraďiť svojich kamarátov a na otázku matky: „Čo len s vami, chlapci, bude?“ Odvetil: „Nebojte sa, mama, sadneme do lietadla a odletíme do Ruska.“

Príbeh Tónka Kučeru

Tónkovi by rodičia nikdy nedovolili pridať sa k partizánom. Na odchod sa pripravoval tajne. S rodičmi išli vyberať zemiaky poza Húšťavu. On zaostal za rodinou, zrazu ho nebolo. V lieskach našli odhodenu motyku a filfas /prútený košík/. Pred školou na Konopiskách boli pristavené autá, ktoré odvádzali partizánov do hôr. Darom matka nariekala, poslala za ním staršieho brata s prosbou aj s odkazom od milej, notárovej dcéry, aby sa vrátil. „Zložili sme prísahu,“ odpovedal. Zraďiť sa nesmelo a nedalo.

Keď Nemci rozbili partizánsku skupinu pri Malužinej a situácia bola neudržateľná, rozkaz znel prebýjať sa na vlastnú päsť. Šiestim chlapcom, partizánom, sa podarilo prejsť horami popod Čertovicu na

Tále. Pri tomto putovaní unavení a hladní kdesi v okolí Táľov, smerom na Lehotu, natrafili na skupinu evakuantov. Boli tam ľudia nielen z Valaskej a okolia, ukrývali sa s nimi aj židovské rodiny. Tie, keď sa dozvedeli o blízkosti Nemcov, zrazu zmizli. Tam sa zo skupiny unikajúcich partizánov na naliehanie otca oddelil jeden kamarát. Zostalo ich päť. V noci chceli prejsť na Tajch pri Hornej Lehote, kde bývali rodičia jedného z nich. V zrubovej chate, kdesi na Paseke, sa chlapci zastavili oddýchnuť si a počkať do tmy. Odohrala sa tam tragédia, ktorú už nikto nikdy neobjasní.

Dost ľudí sa v tých časoch ukrývalo v horách. Človek, čo našiel zabýtych partizánov, oznámil tragickú zvesť ich kamarátom z Hornej Lehoty. Podľa výpovede jedného z tých, čo ich išli hľadať, brodili sa snehom,

kým prišli k chate na Pasekách. Zrubová chata s rozmermi asi trikrát štyri metre bola celá porozbíjaná, postriekaná krvou. Chlapcov našli nahádzaných asi v polduhometrovej jame pri chate. Osemnásť až dvadsaťdvaroční chlapci z Podbrezovej, Valaskej a z Piesku boli

zahádzaní hlinou. Navrchu, pod čečinou, bol najstarší z nich - Jožko Vraštiak. Lehotania ho spoznali, ved', úradoval' aj v ich dedine ako pracovník notariátu. Pod ním ležal Lacko Makovník, ďalej Tónko Kučera, Bernard Mistrik a Števko Žbirka. Táto tragédia, kedy rodičia v piatich rodinách prišli o svojich mladých synov, sa udiala 3. novembra 1944.

Keďže Nemci v tomto čase už boli všade, ťažko bolo doručiť správu o ich smrti do Valaskej. Príbuzný z Hornej Lehoty sa podujal oznámiť túto tragédiu do Valaskej rodičom u Vraštiakov. Nepovedal hneď, že ich syn je mŕtvý. Rodičia mysleli, že sa ukrýva v mlyne na Tajchu a treba mu poslať civil. Keď sa matka dozvedela pravdu, srdcervúco zaplakala. Nemec, ktorý bol u nich ubytovaný, hneď spozornel, čo sa deje. Otec oklamal, že plače, lebo je veľmi chorá. Bolo treba chlapcov doviesť do Valaskej. Na túto nebezpečnú cestu sa vraj podujal Anton Havrila od Kružinov, ktorý ich priviezol na voze, zahrabaných v slame.

Tónkova mama už od synovho odchodu do hôr nemala pokoja. Kedysi pred rokmi sa aj so svojou švagrinou vybrala za vešticou z Bujakova. Táto jej vyveštila, že príde o prostredného syna. Vtedy mala dvoch takmer dospelých mládenčov, no stalo sa, že ešte porodila tretieho. Proroctvo sa vyplnilo a matka sa nikdy so smrťou svojho milovaného Tónka nezmierila. Do truhly ho pripravila jeho teta. Poumývala telo od blata mokrým uterákom, vykefovala vojenskú uniformu. Mal bodnú ranu na chrbte a zlomený nos, asi úder pažbou. Jožko bol väčší dobitý, bol najstarší, zrejme sa najviac bránil.

Hroby mladým partizánom vykopali vedľa vchodu do kostola, aby ľudia na pohrebe v cintoríne neboli Nemcom veľmi na očiach. Pochoval ich vtedajší farár Dr. Staraka. Okolo hrobov stála mládež, dievčatá boli v dlhých bielych šatách. Korunu niesla notárova dcéra, Tónkova milá.

V kronike obce sa o pohrebe píše

Padlí partizáni Anton Kučera a Jozef Vraštiak, ktorých telá tajne doviezli spod hôľ, pochovaní boli vo Valaskej už za nemeckej okupácie. Na pohrebe sa zúčastnilo takmer všetko občianstvo a padlých si počilo zaspievaním hymny „Kto

za pravdu horí“.

Jožkova snúbenica Emka sa o pohrebe dozvedela neskôr. Keď prišla ku hrobu svojho milovaného, zahrabala do zeme obrúčku, ktorú jej daroval len nedávno, keď si sľúbili vernosť. Po návrate domov sa stala obeťou zrady. Niektoré prezradil, že spolupracovala s partizánmi. Nemci ju uväznili a vypočúvali. Bola to pekná žena, aj Nemcom sa páčila. Nemohla zradiť svojho milého. Nevyhovárala sa a priznala: „Bola som partizánka, aj budem partizánka!“ Našli ju mŕtvu nad Kremničkou, spolu s mnohými obeťami. Nemci sa pri ústupe zbavovali väzňov, popravovali a zahrabávali ich na týchto miestach do masových hrobov. Jeden svedok priniesol ukázať do

Vraštiakov fotografiu tragickej zosnulej Emky.

Dvaja partizáni, dvaja kamaráti na život a na smrť, Jožko a Tónko, jeden vedľa druhého snívajú svoj večný sen o slobodnej zemi, za ktorú bojovali. Ďalší traja kamaráti majú hroby vedľa seba na podbrezovskom cintoríne.

Tento smutný príbeh som napísala už pred niekoľkými rokmi. Pripravovala so ho pre okrúhle výročie SNP, no myslím si, že teraz je ten správny čas. Hroby poznačil zub času, a stali sa minulosťou Zachované sú v kronike a v spomienkach príbuzných. Nemali by sme zabúdať na mená a na hroby tragicky zosnulých vojakov a partizánov. Američania, Nemci, Česi, aj iné národy stále vyhľadávajú hroby a po-

zostatky svojich padlých vojakov, píše knihy, filmujú príbehy z 1. a 2. sv. vojny. Ani my sa nezdávajme svojej minulosti. Vrávi sa, že národ, ktorý si neváža svoju minulosť, nezaslúži si ani budúcnosť. Nie je pravda, že dnes už vojnové príbehy nikoho nezaujímajú. Je len na starších pamätníkoch, aby svojim potomkom porozprávali o vojnových histórii. Potom budú mať v úcte obeť vojen, medzi ktorými boli nielen vojaci, ale aj nevinní občania, ženy a deti.

(Napísané podľa rozprávania príbuzných – tragicky zomrelých partizánov, záznamu z kroniky a článku z bližšie nedatovaných novín „Smer“.)

Mária Luptáková

Spomínáme na 100. výročie narodenia pána farára Michala Minárika

V septembri 1912 sa v Bojniciach v rodine Pavla Minárika narodilo piate dieťa, ktorému dali meno Michal. Matka Agnesa rodená Szalay dala život ešte ďalšiemu synovi Pavlovi. Keď v roku 1914 odišiel otec do prvej svetovej vojny, matka zostala so šiestimi deťmi sama. V ťažkých vojnových časoch mladá žena ochorela na tuberkulózu a v roku 1917 umrela. Starostlivosť o súrodencov prevzala najmladšia dcéra, hoci mala vtedy iba 16 rokov.

Neskôr prišla do rodiny obetavá žena a starostlivá matka Anna rod. Humajová, ktorá priviedla na svet ešte dve deti. O celú početnú rodinu sa príkladne starala. Malého Michala vodievala na všetky primície po okolí. Keď už sám študoval v seminári v Banskej Bystrici, pravidelne za ním cestovala s batohom plným proviantu.

Za kňaza bol vysvätený v roku 1935. Jeho prvým kaplánskym miestom bola Detva. Po základnej vojenskej službe pôsobil v Lazanoch pri Prievidzi, v Martine a v Novej Bani. Od 1. februára 1940 prišiel za administrátora do Valaskej. V našej obci pôsobil štyri roky. V časoch 2. sv. vojny, za Slovenského štátu viedol hlavne deti a mládež k súdržnosti, podporoval pozdvihnutie kultúry a športu. V starej fare v spodnej miestnosti hrávali mládežníci pingpong, na farskom dvore volejbal. Z Valaskej odišiel opäť za farára do Lazian, odtiaľ v roku 1948 do Sklených Teplic. Tam ho zastihol osudný rok 1953, kedy bol ako mnoho iných kňazov zaistený, vzatý do

väzby a neskôr odsúdený na 4 roky odňatia slobody, peňažnú pokutu 20 000 korún a prepád majetku. Dôvodom bola jeho nekompromisnosť v obrane práv cirkvi a veriacich. V rozsudku sa spomína, že 1. novembra 1952 na sviatok Všetkých svätých slúžil slávnostnú omšu o 10. hodine dopoludnia pre veriacich a kúpeľných hostí, hoci bol pracovný deň, a tak pracujúcich odvádzal od budovania ľudovodemokratickej spoločnosti. Keďže nevstúpil do „Pacem in terris“, nebola

val ako zememerač na východnom Slovensku. V roku 1964 bol rehabilitovaný a stal sa kaplánom v Bojniciach, v roku 1965 administrátorom fary v Slovenskom Pravne. V novembri 1968 bol ustanovený za správcu fary v Horných Hámroch.

Dlho tu nepobudol, lebo 6. decembra zomrel cestou do školy, kde vyučoval náboženstvo.

Bol iniciatívny, otvorený, úprimný a keď bol presvedčený o svojom práve, bol neústupčivý. Pričinil sa o opravu kostola a o nové

Deti z Valaskej s pánom farárom Michalom Minárikom na 1. svätom prijímaní okolo roku 1941. Možno sa niektorí na fotografii spoznajú.

tam iná cesta, len trpieť. Výkon trestu vykonával v Jáchymove a v Ilave, kde celý jeden rok strávil na samotke. Vo väzení ho zastihol aj telegram o smrti druhej matky. Nemohol sa zúčastniť pohrebu, ani sa rozlúčiť s umierajúcou, ktorá sa stále pýtala na nevlastného syna Miška.

Po prepustení z väzenia praco-

zval v Bojniciach, ktoré prvýkrát zvonili na pohrebe kňaza Michala Minárika. Svojou dôstojnosťou a dobrotou sa zapísal do srdiec tých, ktorí ho poznali.

Zdroj: rodinný archív, Kniha Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť (Kňazi banskobystrickej diecézy perzekvovaní totalitným režimom)

VITAJTE, MILÉ DETIČKY

*Ako je prekrásne matkou byť,
pritúliť dieťa na prsia
a dať mu nový život piť.
S úzkosťou chrániť sladký
detský spánok
pred vetrom brániť
a privolať iba vánok.*

*S radosťou sledovať prvý
ťarbavý krok,
pofúkať prvé bolesti
radostne oslaviť prvý rok
a denne
rozdávať materské nežnosti.*

Narodili sa:

Daniel Trebuľa
Tomáš Ridzoň

JUBILANTI

*Pri Tvojom krásnom výročí
slzy sa tsnú do očí,
srdce sa láskou rozbúši,
radosť nám vchádza do duši,
bozky sa snúbia s objatím
a pery šepcú s dojatím:
Ži dlho, mama (otec), medzi
nami,
kým Teba máme, nie sme
sami.*

*Nech Ti slza nezavadzia,
nech Ti srdce nespúta žiaľ,
nech Ti ústa zdobí úsmev,
nech nepoznáš chvíle krušné!*

90-roční

Žana Babicová
Helena Molčanová

80-roční

Mária Wágnerová
Helena Kuzmová
Ida Bullová
Mikuláš Žilík

75-roční

Viera Fašková
Valerián Hriančík

70-roční

Klára Medveová
Valéria Baníková
Marta Kvačkajová
Jozef Kulifaj
Milan Skladaný
Dušan Kúdelka
Ladislav Hudec

Spomienky na život Žanky Babicovej

Pani Žanka Babicová oslávila v týchto dňoch krásne okružle životné jubileum -

- 90 rokov. Celý život – veľmi aktívny – prežila vo Valaskej. Vychovala jednu dcéru Nadeždu, má tri vnúčatá a štyri pravnúčatá. Pracovala na Miestnom národnom výbore vo Valaskej takmer 32 rokov. Bola členkou viacerých spoločenských organizácií (Slovenského zväzu žien, Červeného kríža, Jednoty dôchodcov, Zväzu protifašistických bojovníkov), poslankyňou viacerých volebných období tiež vo Valaskej.

Je čas, aby sa otočila späť a zaspomínala na krásne prežitý život, na prácu ktorú ako sama hovorí, robila s veľkou láskou.

- Priblíž nám, aké si mala detstvo, mladosť a aké boli tvoje pracovné začiatky?

Detstvo som ani poriadne nepoznala. Vydala som sa mladá. Za Slovenského štátu bola veľká kríza, potom vojna, nedostatok. Otec bol kováčsky majster a mama domáca, ale veľa šila. Mala som mladšiu sestru, no zomrela mladá a zanechala dvoch synov.

Študovala som na Meštianskej škole v Brezne a neskôr 3 roky diaľkovo odborné vzdelávanie pre národné výbory (bývalé MNV).

V apríli roku 1952, keď som začala pracovať na MNV, robila som tzv. spisovnú agendu, lístkový systém

a body.

- Myslíš lístky na potraviny?

Áno. Bol veľký nedostatok – bieda. Od roku 1953 som bola ustanovená za matrikárku MNV. V rokoch 1954 – 1955 sa zriadila obradná sieň, ktorá slúžila na sobášenie a uvítanie detí do života. Dovtedy sme sobášili len v kancelárii.

Bola som pri vzniku spevokolu, kedy dirigentom bol Tonko Kúdelka. Pamätne knihy sú dôkazom mojej činnosti na MNV. Robila som rozlúčky so zosnulými, odchody brancov, sľub iskier, životné a pracovné jubileá, odovzdávanie občianskych preukazov, odchody do dôchodku, a pod. Činnosť bola naozaj bohatá, všetko mi ani na rozum nepríde.

- Počuť som, že si hrávala aj divlá.

(Smiech). Najviac mi v pamäti utk-

velo divadlo Dve ženy. Spoluhercom bol Šaňo Iždinský, ktorý už nežije a Anka Plavcová. Ja som bola zlá žena a odvieďla som jej muža.

- Po boku ktorých predsedov MNV si pracovala?

Jóój počítaj spolu so mnou. Prvý bol Kúdelka, Steinsdorfer, Július Zelenčík, Ševčík, Karol Zelenčík, Švarc a Švantner.

- Aká bola Valaská pred rokmi?

Povojnová, domy sa opravovali, sídlisko bolo vo výstavbe. Pracovali sme na starom MNV vo Valaskej. V roku 1969 sme sa presťahovali do novej budovy. Kultúrny dom nebol dokončený. Spoločenský dom bol viacúčelový. Pošta, polícia, reštaurácia, hotel, ubytovňa a internát Strojární Piesok.

- Dnešní mladí ľudia nezažili vojnové časy- strach zo straty blízkych alebo núdzu o jedlo. Ty si tieto skutočnosti prežila. Čo by si odkázala deťom a mládeži?

Život je krásny, ale i krutý. Mladí majú život pred sebou, a preto si ho treba chrániť, aby neubližovali sebe a svojmu okoliu. Človek je sám strojom svojho šťastia.

Pani Žanke Babicovej ku krásnemu jubileu želáme veľa zdravia, šťastia a spokojnosti v kruhu rodiny a za všetko, čo pre Valaskú urobila, jej srdečne ďakujeme.

Danka Králiková

SPOMIENKY

Dieťa je boží dar; zoslaný nám z neba, za ktorý velebiť máme, Bože, Teba.

Otec, matka spolu, majú plniť vôľu Otca nebeského, vychovať z dieťaťa človeka čestného, vo viere zbožného.

Nie vždy sa stane tak, ako to my chceme. Zlyhali sme? Iste!

Úprimne hľadáme chybu v samých sebe, v Tebe útočisko.

Odpusť nám Pane náš, odpusť naše viny, žehnaj dieťkam našim, Bože trojjediný.

Najväčšia radosť je rodičovská radosť.

Najväčšia bolesť je rodičovská bolesť, prosíme Ťa, Bože, daj sily nám ju niesť.!

Dňa 6. augusta sme si pripomenuli prvé výročie odchodu do večnosti nášho milovaného syna, otca, brata a blízkeho príbuzného Ivana Faška z Valaskej, ktorý nás po ťažkej chorobe vo veku 52 rokov opustil.

So smútkom v srdci spomínajú synovia Ivan, Ján, matka, brat Igor a ostatná rodina, priatelia a známi.

18. októbra 2012 uplynie rok, ako nás navždy opustila naša drahá Katarína Bučková, rodená Pusztaiová.

S láskou a úctou spomínajú manžel, dcéry a vnúčatá.

Ďakujeme susedom, priateľom a známym, ktorí prišli odprevadiť na poslednej ceste nášho drahého manžela, otca a starého otca Michala Fencíka.

Súčasne ďakujeme za prejavy sústrasti a kvetinové dary.

Drahá Ivanka, bola si svetlom nášho života, ktoré rozjasnilo každý zamračený deň. Veríme, že tvoje svetielko teraz svieti z neba, ochraňuje nás a pomáha nám žiť, lebo žiť bez teba je veľmi, veľmi ťažké.

29. októbra 2012 uplynie 10. rokov ako nás náhle opustila naša drahá Ivanka Sukičová.

Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

ROZLÚČILI SME SA

Kristína Olerínyová

Niekoľko ťa má rád, ozval sa vo mne tichý hlas.

Ach, život je krásny, niekto má ma rád.

Niekoľko ťa potrebuje, srdce sa šťastím chveje.

Ach, opláti sa žiť, niekto ma potrebuje.

Tieto slová zazneli na benefičnom koncerte venovanom Kristínke pod názvom, „Roztancujeme jar pre Kristínku.“ Bolo to obdobie, v ktorom sme sa viac dozvedeli o Kristínke a jej rodine. Spolu s nimi sme prežívali ich nevedný údel, ktorý im priniesol nejednu ťažkú chvíľu, ale aj chvíle radosti a šťastia. V živote to už tak chodí, že dobré sa strieda so zlým, radosť so smútkom, slnečné dni strieda povichrica, ktorá láme a ničí, kadiaľ sa preženie, ale po nej, opäť svitne ráno, čisté, voňavé, priezračné, sľubujúce nový, krásny deň.

Kristínka, zostala púčkikom. Priniesla do života mnohým cenné skúsenosti a prežitia. Poznanie o skutočných hodnotách života, kde láska k blížnemu a nezištná pomoc, ostáva tou najvyššou hodnotou na svete.

Kristínka Olerínyová sa narodila 29. januára 1997. Jej príchod do rodiny bol ťažký, lebo sa narodila hendikepovaná. Bývali spolu v rodinnom dome v starej Valaskej, neskôr sa presťahovali do bytového domu v novej Valaskej. Z jej prítomnosti sa tešila nielen rodina, ale aj známi a susedovci. Hoci nemohla a nevedela rozprávať a pohybovať sa na vlastných nôžkach, rúčkami a úsmevom rozdávala radosť. Takú silu, ako rozdávala ona, vám dajú len ľudia podobní Kristínke. Na jej očka a bezprostredný úsmev sa nedá zabudnúť.

Kristínka Olerínyová zomrela 4. augusta 2012.

Daniel Hudy

Blesk z jasného neba. Každý to z nás niekedy zažije a precíti. Takmer vždy to v našom živote poprehadzuje hodnoty. Nabáda, aby sme sa v osobnom vývoji posunuli ďalej, pripomína, koľko lásky, radosti a šťastia nám bolo dopriate. Život je nepretržitý pohyb, a preto nemôžeme zostať stáť.

Pán Daniel Hudy sa narodil 27. apríla 1936 v Krivanoch, okres Sabinov, rodičom Štefanovi a Františke, rodenej Kandráčovej, ako prvorođený syn. Vyrastal spolu s dvoma sestrami. V mladosti pomáhal rodičom okolo hospodárstva. Základnú školu navštevoval v Krivanoch, po jej skončení pokračoval v štúdiu v Strojárňach Piesok. Vyučil sa za zámočníka a ostal tam zamestnaný až do dôchodku. V roku 1959 uzavrel manželstvo s Alžbetou Marákovou. Narodili sa im štyri deti Danko, Anka, Janka a Danko. Nadovšetko miloval svoju rodinu, mal rád prírodu, záhradníčenie. V mladosti bol vášnivým fotografom.

Pán Daniel Hudy nás navždy opustil 10. augusta 2012 po ťažkej chorobe vo veku 76 rokov.

Jozef Medved'

Čo zaseješ, to žneš. Zákon zvrtného pôsobenia, ktorý sa vinie spolu so slobodnou vôľou celým našim bytím. Ak sa nad tým úprimne zamyslíme, zistíme, že náš osud je našim vlastným dielom. Sme strojmi svojho osudu, a preto je našou nádejou, že čistými myšlienkami, konaním dobra môžeme zasieť svoje budúce šťastie. Veľkým pomocníkom na ceste dobra je láska v rôznych podobách.

Pán Jozef Medved' sa narodil 27. mája 1944 v Čiernom Balogu. Pochádzal z ôsmich súrodencov a Základnú školu vychodil v Jánovke.

V septembri 1966 uzavrel manželstvo s Emíliou Kontrovou. Narodili sa im dve deti - dcéra Iveta a syn Jozef. Celý život pracoval v družstve v Brezne ako ošetrovateľ oviec, ktoré boli jeho záľubou po celý život.

Pán Jozef Medved' zomrel 26. augusta 2012.

Peter Hahn

Žijeme vedľa seba, stretávame sa, poznáme sa aj nepoznáme. Dýchame ten istý vzduch, sme šťastní, keď sa nám darí, keď sa darí našim deťom, rodičom, priateľom. Sme smutní, keď našim blízkym niečo chýba, keď sú nešťastní, chorí, keď umierajú. Ale smrť prichádza nečakane. Zrazu

zistíme, že na nič neostal čas. Ani na rozlúčku, objatie, priateľský stisk ruky.

Pán Peter Hahn sa narodil 28. augusta 1954 na Piesku. Po skončení základnej školy sa vyučil za maliara. Pracoval v Strojárňach na Piesku, neskôr v Železiarňach v Podbrezovej – odkiaľ odišiel na invalidný dôchodok. Žil spolu s matkou na Piesku.

Pán Peter Hahn nás navždy opustil 31. augusta 2012.

Igor Mucha

Všetci potrebujeme lásku. Čerpáme z nej, koľko naše srdce vládze. Každý ju prijíma svojim jedinečným spôsobom, aby ju prežívaním pretavil do rozličných podôb a odovzdával ďalej svojim blízkym, priateľom, prírode, ale aj ľuďom, ktorých stretáva na svojich cestách životom. Ale aj sebe, lebo ten, kto seba nemiluje, nemá dost síly, aby lásku rozdával iným.

Čím viac dokážeme lásku načerpať z večného zdroja, tým viac jej môžeme dávať iným a stále jej máme dost, pretože podľa zákona zvrtného pôsobenia, znásobená sa k nám vracia zo všetkých strán späť.

Pán Milan Mucha sa narodil 13. septembra 1963 v Brezne. Otec mu zomrel, keď mal 13 rokov a odvtedy ho spolu s tromi súrodencami vychovávala matka. V roku 1982 ukončil SOU Piesok. Krátky čas pracoval v bani Jaseň a neskôr v Železiarňach Podbrezová. Voľný čas venoval svojej rodine, malému synovi Dávidovi a Dominike. K jeho záľubám patrili bowling, volejbal a biatlon.

Pán Igor Mucha zomrel náhle na následky akútneho infarktu 1. septembra 2012.

Michal Fencík

Život je neustály pohyb, zmena. Človek, ako súčasť života, tiež podlieha tomuto zákonu pohybu a či chce, alebo nie, prechádza rôznymi obdobiami – od narodenia až po starobu. Nemôže zostať stáť, pretože čo sa nehýbe, začne upadať. Človek sa neustále musí o niečo usilovať, snažiť sa a dávať svojmu životu zmysel. Vtedy je spokojný, šťastný, milovaný.

Staroba je obdobie, keď prírodzene ubúdajú sily, keď sa obzrie späť a bilancuje. Ale aj staroba môže byť pre človeka pekným obdo-

bím, ak sa zmieri s tým, že život na zemi je pominuteľný.

Narodil sa v robotníckej rodine ako najstarší z troch synov, Základnú a Meštiansku školu vychodil v Sobranciach. V roku 1949 nastúpil ako učeň v odbore strojný zámočník v Strojárňach na Piesku. Po ukončení prvého ročníka prestúpil do Mostárne Brezno, kde ukončil štúdium a začal pracovať ako robotník. V roku 1962 začal študovať na večernej Priemyselnej škole strojníckej v Brezne. Až do dôchodku pracoval ako THP v Mostárni Brezno.

V roku 1960 uzavrel manželstvo s Lýdiou rodenou Poliakovou, z ktorého pochádzajú dve deti - syn Marián a dcéra Janka. V roku 1961 sa presťahovali do Valaskej. Zapájal sa do života obce a medzi jeho záľuby patrila hlavne hudba, príroda, záhrada a veľa času venoval vnúčatám a právnučikovi.

Pán Michal Fencík nás navždy opustil 11. septembra 2012.

Marián Bánik

Každý ráta svoje dni, netušiac, kde sa minú.

Nevieme, kedy posledný vystúpi na hladinu.

Koľko si trampôt odnáša a koľko krásnych chvíľ!

Akoby iba odišiel na výlet do neznáma.

Ved' každý ho mal rád, kto vedľa neho žil.

Sú medzi nami ľudia, ktorých prítomnosť je taká samozrejma, že si ju ani neuvedomujeme. Tak, ako si neuvedomujeme vzduch, alebo tlkot vlastného srdca. Často zabúdame, že je to pre nás svojím spôsobom nevyhnutnosť. Až strata blízkeho človeka nám pripomene, ako veľmi sme ho milovali.

Marián Bánik sa narodil 15. 4. 1945 vo Valaskej ako jediné dieťa rodičom Gustávovi a Štefánii Bánikovcom. Tu prežil aj svoje detstvo. Po ukončení učilišťa začal pracovať v Strojárňach Piesok a jeho úspech rástol z roka na rok. Neustále sa vzdelával, v Prahe študoval angličtinu. Ako expert precestoval krajiny celého sveta niekoľkokrát. Pracoval takmer na každom kontinente. Medzitým sa dvakrát oženil a mal dve dcéry - Zlatku a Danielu. 6 rokov si vychutnával život na dôchodku, keď náhle podľahol chorobe. Zomrel 6. septembra 2012.

To, že je dnes ťažká doba, vedia občania tejto krajiny už dlho. Rady nezamestnaných nielen v malých mestách už rozširujú popri starších občanoch, zdravotne postihnutých či nekvalifikovaných aj vysokoškolsky vzdelaní. O tom sa mohol krátko po skončení štúdií presvedčiť aj nádejný novinár Peter. Prešiel takmer všetky vydavateľstvá v Bratislave, ponavštevoval aj okolité regionálne denníky. Tie dni medzi hľadaním práce si Peter vyplňal svojou vášňou, ktorou bol skialpinizmus. Chodieval do Vysokých Tatier, ale aj do Rakúska. V jeden deň, keď sa ponevierať po Alpách v nadmorskej výške skoro tritisíc metrov, zbadal malú skalnú vyvýšeninu. Vyliezol na ňu a chystal sa oddychovať. Ako tak sedel, začul nemecký hlas, ktorý volal o pomoc. Keď sa lepšie prizrel, zistil, že nad priepasťou pár metrov od neho nevisí muž – horolezec, ale lesný mužík. Mal dlhú šedivú bradu ako Laktibrada v detských rozprávkach. Volal na Petra a prosil ho, aby ho zachránil pred pádom do priepasti. Vedel, že ak toho mužíka len tak zachráni, nebude na tom o nič lepšie ako doteraz. Pamätal si z tých rozprávok od babky, že taký lesný mužík dokáže veci, o ktorých ľudská myseľ iba sníva. Podišiel k lesnému piadimužíkovi a plynulou nemčinou mu povedal.

- Neboj sa lesný mužík, zachránim Ťa, ale niečo za to chcem.

- Súhlasím s tvojou požiadavkou. Ak ma zachrániš, môžeš si vysloviť tri želania. Ak tie dve prvé splním, tak musíš tretie povedať také, aby som ho nedokázal splniť, inak tie dve splnené želania sa stratia a ty budeš na tom tak, ako doteraz.

- Dobre, zachránim Ťa a dúfam, že ty potom splníš, čo si mi teraz sľuboval. Na tieto slová Peter chytil jednu ruku toho piadimužíka do svojej vyšportovanej dlane a vytiahol ho na jeden šup na pevnú skalnú plošinu. Lesný mužík sa usmial na neho, popretáhoval si svoje hnáty a potom pokojne povedal. Vyslov svoje prvé želanie!

Peter býval v tom čase u svojich rodičov a predstava, že si zadováži vlastné bývanie, sa mu na dlhé roky rozplývala.

- Želám si najkrajšiu vilu pod Slávinom

Nesplnitelné želanie

v Bratislave. Musí mať nielen garáž pre tri autá, ale aj saunu a krytý bazén. Navyše musí byť luxusne zariadená. Po týchto jeho slovách sa lesný mužík poškrabal po svojej šedivej brade, trikrát sa otočil okolo svojej osi a splnil Petrovo želanie. Zrazu sa obaja ocitli v Bratislave na najkrajšom a najdrahšom mieste vo vile, aká nemala páru. Peter sa spokojne po svojom novom sídle poprechádzal, nazrel do garáže, kde boli dve luxusné limuzíny a jeden obrovský terénny autiak. Poobzeral si veľký bazén aj saunu a pochodil krásnu záhradu. Potom sa s tým lesným mužíkom dal v obývačke do reči. – Vidím, že si muž činu. Vážim si, čo si pre mňa teraz urobil, ale neviem, či dokážeš splniť moje druhé želanie.

- Želaj si, čo len chceš, ja nemám obavu, že by som tvoje želania nedokázal splniť. Peter vyslovil druhé želanie. – Chcem sa stať jedným z piatich najbohatších a najúspešnejších podnikateľov na Slovensku. Lesný mužík sa iba uškrnul, opäť si pohladil svoju dlhú bradu, potom sa trikrát otočil okolo svojej osi a jeho želanie splnil.

Zrazu sa Peter aj s tým piadimužíkom ocitli na najväčšom poschodí exkluzívneho administratívneho centra, postaveného v blízkosti nového Národného divadla V Bratislave. Parlament a hrad mu pripadali na dosah ruky. Uvedomil si, že je oblečený ako zo škatuľky a jeho kancelária dýchala takým prepychom, aký do tej

doby nepoznal. V tom rozjímaní ho vyrušilo klopanie na dvere. Okamžite mužiček, sediaci vedľa neho, zmizol. Do miestnosti vošla sekretárka a podala Petrovi hru-bý fascikel. – Pán generálny riaditeľ, tu som pre Vás pripravila stav Vašich firiem k uplynulému mesiacu. Potom ako za sebou zavrela dvere, ten lesný mužík sa opäť objavil v kresle vedľa Petra. Skúmavo si ho obzeral a Peter mlčiac prešiel ten fascikel tak rýchlo, ako sa to len dalo. Zistil, že jeho majetok v celku presahuje jednu miliardu eur a hotovosť na účtoch dosahuje desiatky miliónov eur.

- Tak čo ... splnil som aj tvoje druhé želanie? Opýtal sa trochu roztopašne ten zahadný mužiček. Peter začal mať obavu, že nebude takého želania, ktoré by mu ten piadimužík nesplnil.

- Želám si, aby politici a podnikatelia na Slovensku nikdy nekradli, neklamali svojich voličov ani daňové úrady a nedopúšťali sa nijakej formy korupcie. Ako to povedal, ten mužík sa strašne roztriasol, stratil celkom svoje lesné žiarivé farby a nebol schopný vysloviť ani slovo.

- Čo sa s tebou stalo, že si zrazu onemel? opýtal sa ho Peter.

- Ty si vyslovil absolútne nesplnitelné želanie a ja musím dodržať svoje slovo. Potom sa otočil a zmizol z očí Petra na večné časy. Peter pochopil, že byť novinárom a písať o korupcii ho už vôbec nenapľňa. – Predsa som dnes jedným z nich a tých pomýlených novinárov budem obchádzať na kilometre! – povedal si a spokojne sa ulelebil vo veľkom kresle za svojím písacím stolom.

JUDr. Oto Malík

PRANOSTIKY

- Ako sa zachová počasie na deň Narodenia Panny Márie, tak bude potom za štyri týždne.
- Na svätého Václava býva blata záplava.
- Po Michale tráva, čo bys' ju kliešťami ťahal, nepôjde von.
- Jasné nebo v noci pred Michalom zvestuje, že po ňom treskúca zima nasleduje.
- Keď na Michala prší, nebude veľkej zimy do Vianoc.
- Nad májovú záhradu záhrada v septembri je krajšia.
- Ak sa osy v septembri tlačia do príbytkov, prorokujú tuhú zimu.
- Po svätej Tereze mráz lezie po streche.
- Svätý Havel jasný prináša rok šťastný.
- Sneh na Gála, zima stála.
- Na svätého Šimoniše prikráda sa zima tiše.
- Ak je október veľmi zelený, bude potom január (hodne) studený.
- Ktorého dňa tohto mesiaca padne sneh, toľkokrát bude cez zimu padať.

Potrebuje:

100g zmäknutého masla alebo margarínu
50g cukru
2 vajcia
pol lyžičky citrónovej arómy
150g mletého maku
250 ml mlieka
50g hrozienok

1 zmes na bábovku v prášku

Postup:
Maslo alebo margarín vyšľaháme v mise, pridáme cukor a šľaháme dopenista. Postupne vmiešame dve vajcia, olej a citrónovú arómu. Nakoniec pridáme mak, zmes na bábovku, mlieko a hrozienka. Cesto vymiešame dohladka a nalejeme do vymastenej a múkou vysypanej bábovkovej zmesi. Pečieme asi hodinu. Keď bábovka vychladne, vyklopíme ju z formy a posypeme cukrom.

Jemný brokolicový nákyp**Potrebuje:**

1 väčšiu brokolicu (cca 750g)
50g masla
2-3 PL jemnej strúhanky
3 dl mlieka
60g hladkej múky
4 vajcia
60g tvrdého syra
2 strúčiky cesnaku

štipku sódy bikarbóny

Postup:
Očistenú a na ružičky rozobranú brokolicu povaríme v osolenej vode alebo sparíme. Scedíme a nadrobno posekáme. Vložíme do väčšej misy. Pridáme nahrubo nastrúhaný syr, 4 žltky a pretlačený cesnak. Menší hlboký pekáč alebo väčšiu tortovú formu potrieme maslom a vysypeme strúhankou. Zvyšnú strúhanku pridáme do masy s brokolicou. Všetko spolu premiešame so štipkou sódy bikarbóny, aby nákyp nebol príliš hutný. Z bielkov ušľaháme tuhý sneh a jemne ho stierkou vmiešame do hmoty v miske. Opatrne preložíme do pripraveného pekáča. Hmotu v pekáči popritlačáme a navrch pridáme pár tenkých plátkov masla. Vložíme do vyhriatej rúry a pečieme do zlatista asi 30 minút pri teplote 200 stupňov. Brokolicový nákyp je najlepšie podávať teplý so zemiakovou kašou. Chutí však aj vychladnutý s čerstvou zeleninovou oblohou.

KB Valaská - Osrblie - najlepší na Slovensku - výsledky**Tretie kolo Viessmann pohára.**

Pre žiacke kategórie sa uskutočnilo 26.8.2012 vo Vyhniach. Bežali sa rýchlostné preteky a dosiahli sme umiestnenie:

Žiačky 10-11: J. Graňáková 1, T. Sivčáková 10

Žiaci 10-11: B. Matovič 11, Š. Demény 7, R. Floch 10, J. Vološin 4

Žiačky 12-13: J. Machyniaková 1, B. Zelenčíková 6, B. Kňazíková 19, M. Wagnerová 1, A. Kúdelková 10

Žiaci 12-13: P. Štrba 8, V. Slezák 24, M. Janík 22, J. Kolečár 23, E. Troliga 20

Žiačky 14-15: V. Machyniaková 2, T. Krnáčová 6

Žiaci 14-15: F. Kolaj 18, K. Fodrek 15

Žiačky 12-13: J. Machyniaková 1, B. Zelenčíková 6, B. Kňazíková 19, M. Wágnerová 18, A. Kúdelková 12

Žiaci 12-13: P. Štrba 7, V. Slezák 22, M. Janík 19, J. Kolečár 23, E. Troliga 24

Žiačky 14-15: V. Machyniaková 4
Žiaci 14-15: F. Kolaj 18, K. Fodrek 16

Mladší dorastenci: F. Kramla 8, F. Skačan 9, R. Kubaliak 2, M. Kúdelka 11, A. Krbila 6

Staršie dorastanky: I. Fialková 2

Starší dorastenci: M. Kubaliak 2
Juniorky: P. Fialková 1

Juniory: M. Šima 1, A. Berčík 4

Muži: N. Gröne 2, T. Rusnák 3

Ženy: L. Šimová 2

Starší dorastenci: M. Kubaliak 1,2

Juniorky: P. Fialková N,1

Juniory: M. Šima 1,2, A. Berčík 6,6, L. Kramla 4,5

Muži: N. Gröne 2,1, T. Rusnák 5,5

Ženy: T. Poliaková 1,N

IBU CUP na kolieskových lyžiach.

Pre kategórie dospelí a juniory sa uskutočnilo 25-26.8.2012 vo Formi Avolti - Taliansko.

Bežali sa rýchlostné a stíhacie preteky:

Ženy: T. Poliaková 17,15

Celkové výsledky Viessmann pohára leto 2012.

Hodnotenie klubov: KB Valaská - Osrblie sa stal celkovým víťazom a vyhral aj vo všetkých kategóriách mimo juniorov.

Žiačky 10-11: J. Graňáková 1, T. Sivčáková 8

Žiaci 10-11: B. Matovič 7, Š. Demény 6, R. Floch 9, J. Vološin 5, D. Medved 14

Žiačky 12-13: J. Machyniaková 1, B. Zelenčíková 12, A. Kúdelková 16, L. Janíková 18, S. Lepiešová 19, B. Kňazíková 20, M. Wágnerová 21

Žiaci 12-13: P. Štrba 8, M. Janík 20, V. Slezák 21, J. Kolečár 22, E. Troliga 26, P. Kučera 31

Žiačky 14-15: V. Machyniaková 4, T. Krnáčová 6, K. Janíková 16

Žiaci 14-15: K. Fodrek 15, F. Kolaj 18, A. Polliček 22

Mladší dorastenci: F. Kramla 4, R. Kubaliak 5, A. Krbila 7, F. Skačan 8, M. Kúdelka 11

Staršie dorastanky: I. Fialková 1

Starší dorastenci: M. Kubaliak 2
Juniorky: P. Fialková 1

Juniory: M. Šima 1, A. Berčík 5, L. Kramla 6, O. Švantner 9

Muži: N. Gröne 1, T. Rusnák 5, T. Hasilla 11, P. Ridzoň 17

Ženy: T. Poliaková 3, L. Šimová 5, M. Darmová 12

J.B.

Majstrovstvá Slovenska.

Pre všetky kategórie sa uskutočnilo 25.8.2012 vo Vyhniach. Bežali sa vytrvalostné preteky a dosiahli sme umiestnenie:

Žiačky 10-11: J. Graňáková 1, T. Sivčáková 12

Žiaci 10-11: B. Matovič 8, Š. Demény 6, R. Floch 10, J. Vološin 5

Pre všetky kategórie sa uskutočnilo 08-09.2012 v Predajnej. Bežali sa rýchlostné preteky a preteky s hromadným štartom, dosiahli sme umiestnenie:

Žiačky 10-11: J. Graňáková 5,3, T. Sivčáková 8,8

Žiaci 10-11: B. Matovič 16,12, Š. Demény 10,9, R. Floch 13,14, J. Vološin 1,11

Žiačky 12-13: J. Machyniaková 2,2, B. Zelenčíková 18,6, B. Kňazíková 20,20, M. Wagnerová 19,19

Žiaci 12-13: P. Štrba 6,9, V. Slezák 20,15, M. Janík 22,14, J. Kolečár 16,12, E. Troliga 21,18

Žiačky 14-15: V. Machyniaková 2,8, K. Janíková 15,14

Žiaci 14-15: F. Kolaj 15,18, K. Fodrek 13,11, A. Polliček 17,16

Mladší dorastenci: F. Kramla 1,8, F. Skačan 2,9, R. Kubaliak 4,5, M. Kúdelka 11,12, A. Krbila 9,4

Staršie dorastanky: I. Fialková 1,1

OFK (obecný futbalový klub) Slovan Valaská v polovici jesennej časti súťaže

Družstvo dospelých

Súťaž I. triedy sme začali s množstvom nových hráčov a v dobrej hernej pohode. Výsledky z prípravných zápasov a z turnajov naznačovali, že by sme aj v tejto náročnejšej súťaži mohli dosiahnuť dobré výsledky.

V prvom zápase vonku v Bravčove však prišla studená sprcha. Ukázalo sa, že hráči s novými posilami ešte nie sú dostatočne zohraní a dostali sme výprask 4:1. Zaplatili sme tak nováčikovskú daň a počiatočný optimizmus trochu poklesol.

Druhý zápas doma s Lučatínom sme síce vyhrali 4:3, ale priebeh zápasu bol doslova infarktový. Súper hral veľmi dobre a ku koncu zápasu viedol 2:3, aj keď to celkom nebola zásluha Lučatína. Prvý gól sme si dali vlastný a druhý bol z penalty. Rozhodca na konci zápasu predlžoval kvôli zraneniam, čo sme využili, vstrelili sme vyrovnávajúci gól a celkom na konci nám pomohla ešte penalta, takže sme nakoniec horko – ťažko vyhrali 4:3. Súper takýto zvrát psychicky neunesol, boli náznaky inzultácie rozhodcu a v šatni zostali rozkopané dve-

re (ktoré nám však ihneď prišli opraviť, aby neboli disciplinárne následky).

Ďalšie zápasy už boli lepšie, vyhrali sme a z Osrblia i z Hronca sme doviezli cenné remízy. V Osrblí to už bolo dokonca na výhru, ale na konci zápasu naši stratili koncentráciu a súper vyrovnal inak vyhraný zápas. Škoda, mohlo byť o dva body viac, ale taký je už futbal.

Za polovicou jesennej čas-

ti (k 27.09.2012) môžeme byť spokojní s pekným tretím miestom v tabuľke, ktoré sme na začiatku jesene ani nečakali.

Do konca jesene nás čakajú teoreticky ľahšie zápasy, okrem Balogu, preto by sa dobré

umiestnenie v tabuľke nemalo zásadnejšie zmeniť.

Strelecky sa zatiaľ najviac darí Ondrovi Pribulovi, ktorý dal 10 gólov a Martinovi Medvedovi (Gombárilkovi), ktorý dal 5 gólov.

Žiacke družstvo

Jedná sa o starších žiakov vo veku do 15 rokov. Je to ich prvá súťaž, lebo doteraz hrali len na turnajoch a priateľské zápasy. Zatiaľ si počínajú pomerne dobre, aj keď sú to zatiaľ len samé remízy (v Beňuši 2:2, doma s Jasením 2:2, na Helpe 1:1).

Foto a text – Jožo Kán

OFK Slovan Valaská - starší žiaci po zápase v Beňuši 2:2 (9.9.2012)

Hore: Puška, Danko – vedúci družstva, Vilhan, Fizolin, Stumpel, Adamovičová, Chudic, Babčan – tréner, Chládek ml. Berák, Satmár, Chládek st. Dolu: Nikolaj, Markuš, Malček, Švantner, Eremiáš, Harvan, Halčko, Puška, Kožíak

Futbalový veterán

Augustín Slušníak (Tkanička)

Narodený 18.01.1942 v Dubovej, t.č. dôchodca

Aké si mal detstvo?

Narodil som sa počas vojny v Dubovej odtiaľ sme sa presťahovali do Nemeckej, kde nás počas povstania Nemci vypálili. Bývali sme neďaleko vápenky, ktorá je známa hromadnou surovou popravou civilistov. Krik ľudí, ktorých vraždili, bolo počuť až do nás, aj keď ja si to nepamätám, lebo som

mal len 2,5 roka. Po vojne nás násilu presťahovali do Čiech, kde mamu zavražili za údajnú vlastizradu a aj zomrela vo väzení, niekde na Špilbergu (ani neviem, čo konkrétne jej dávali za vinu). Mňa dali do kláštora medzi mníšky. Otec sa neskôr oženil znovu a moji dvaja bratia sú už od druhej mamy.

Kedy si začal hrať futbal?

Keď som mal 12 rokov a hral som za žiakov, všimli si ma futbaloví funkcionári, urobili ma o 3 roky starším a nastúpil som hrávať za dorast. Bol som dosť vysoký, tak to nebolo nápadné. Hral som za Stříbro ako brankár. Potom som sa išiel učiť do Plzne, kde som sa ako sedemnásťročný dostal až do divízie v Spartaku Plzeň. Pred vojnou som nastúpil na krátko do práce do Strojárne Piesok, kde sa vtedy hrala divízia. Na vojne som hrával za Slavoj Sereď a za Duklu Česká Třebová.

A čo Piesok?

Po vojne, asi v roku 1963 som znovu nastúpil do Strojárne Piesok, kde som aj hrával za Spartak Piesok. Hrala sa tam vtedy I. trieda. Hral som na rozličných postoch, väčšinou na poste centerhalfa, ale raz som musel aj chytať, lebo prvý brankár Fabrici (Kónus) bol na chorej a Petrínek bol na vojne. Chytil som dokonca aj jednásťku a zápas sme nakoniec vyhrali. Ale dával som aj góly, hlavne hlavou zo štandardných situácií. Po desiatich rokoch som prestúpil do Dubovej, lebo tam potrebovali práve takého ako ja. Bol s tým aj problém, lebo sme od Dubovej spolu s tajomníkom dostali aj nejaké peniaze a tajomník podpísal prestup. Na to však doplatil, lebo vtedajší riaditeľ Soliar ho za to vyhodil z roboty.

Čo ďalej?

V Dubovej som bol len tri roky, a keď sa vo Valaskej obnovoval starý klub Slovan Valaská, prestúpil som tam a tam som aj skončil s futbalom, keď som mal 36 rokov. Mám radosť, že sa vo Valaskej obnovil futbal a sám sa prídem pozrieť na zápasy, aj keď ma už nohy veľmi nenosia a štadión je dosť ďaleko.

Prajem Ti ešte veľa futbalových zážitkov.

Text Jožo Kán, foto archív
Augustína Slušniaka

Spartak Piesok – šesťdesiate roky, I. trieda

Hore: Bauman, Gregor, Slušniak, Filipko, Petrínek, Bogdan, Kráner
Dolu: Lengyel, Benedek, Jendrál, Sojak

Hore: Bogdan, Lengyel, Slušniak, Filipko, Gregor, Šima, Fabrici, Gaľa
Dolu: Sojak, Bauman, Jendrál, Kráner

Hore: Kokavec, Medveď, Petrovský, Troliga, Skladaný, Zíma, Zlievsky, ??? - vojak
Dolu: Knapko, Slušniak (C), Martinko, Demian, Vaculík, Peťko

Dušan SLIAČAN

3. tituly Majstra SR v športovej streľbe za rok 2012

Po získaní majstrovského titulu v streľbe zo vzduchových zbraní - v streľbe zo vzduchovej pušky vz. PU-60 - za rok 2012 v marci tohto roku v kategórii „KADET“, pridali študent IV. ročníka SSOU hutníckeho Podbrezová - Lopej - Dušan Sliačan na Majstrovstvách SR v športovej streľbe z ľubovoľnej malokalibrovky, konaných v dňoch 8. a 9. septembra 2012 v Domaníži, okr. Púchov, ďalšie dva majstrovské tituly v kategórii „JUNIOR“. V disciplíne Ľubovoľná malokalibrovka - LM 3x40 - najskôr v sobotu obsadil I. miesto a potom v nedeľu potvrdil svoju formu a v disciplíne Ľubovoľná malokalibrovka (LM 60) získal taktiež I. miesto.

ŠŠ

Dňa 28.7.2012 sa uskutočnil v Podbrezovej turnaj v plážovom volejbale o pohár starostu obce Podbrezová, kde mala zastúpenie aj naša obec Valaská. Zúčastnilo sa celkovo 8 kvalitných tímov z celého okolia a valašiansky tím KemBeach (J. Fischerová, J. Kriváň, R. Severény) na ňom potvrdil momentálnu dominanciu Valaskej vo volejbale na Horehroní, keď v rámci letnej prípravy suverénne zvíťazil vo všetkých stretnutiach a

PLÁŽOVÝ VOLEJBAL

VOLEJBALOVÝ TURNAJ

Dňa 8. septembra 2012 sa na multifunkčnom ihrisku uskutočnil 5. ročník volejbalového turnaja zmiešaných družstiev o pohár Ivana Diena.

Za krásneho slnečného počasia súťažilo osem družstiev v dvoch štvorčlenných skupinách.

Po celodenných bojoch nad vysokou sieťou sa do finále prebojovali družstvá Fischerovcov a Pltník. Víťazstvom 2:0 na sety sa napokon stalo družstvo Fischerovcov v zložení: Kriváň, Lenk, Chvála, Fischer, Fischerová J. a Fischerová P.

K dobrému priebehu turnaja prispeli aj sponzori: Obecný úrad Valaská, Potraviny Plus vo Valaskej a pán Marek Poliak, ktorým aj touto cestou ďakujeme.

zaslúžene si odniesli pohár pre víťazov.

Týmto by sme chceli poďakovať všetkým, ktorí sa zaujímajú a podporujú rozvoj športu (M. Poliak, Obec Valaská), nielen volejbalu, vo Valaskej a veríme, že takýchto výsledkov budeme mať vďaka tímom z Valaskej čo najviac. Držíme palce, športovci!

Kemбриč-J6

Jaroslav Kocúr